

Sectorbeeld Pensioenen 2024

In het kort Met deze publicatie deelt de AFM sectorbrede inzichten over belangrijke ontwikkelingen in de pensioenmarkt. Deze inzichten kunnen voor pensioenuitvoerders van waarde zijn bij het maken van uitvoeringskeuzes of bij de vormgeving van nieuwe pensioenregelingen. Zo stelt de publicatie pensioenuitvoerders en sociale partners in staat om de kenmerken van de eigen regeling en de keuzemogelijkheden voor deelnemers in de regeling te vergelijken met de sectorbrede inzichten.

Inhoud

Introductie Sectorbeeld Pensioenen 2024	3
Kernpunten	4
1. Stand van zaken van de pensioensector	7
1.1 Overzicht pensioenuitvoerders	9
1.2 Type overeenkomsten	11
1.3 Opbouwfase: Waarde	14
1.4 Opbouwfase: Deelnemers	17
1.5 Uitkeringsfase: Waarde	20
1.6 Uitkeringsfase: Deelnemers	23
2. Kenmerken van de regeling: DB	26
2.1 Soorten DB-regelingen	28
2.2 Keuzes binnen DB-regelingen	30
2.3 Partnerpensioen	33
2.4 Arbeidsongeschiktheid	34
2.5 Pensioenen aan het einde van de looptijd	34
3. Kenmerken van de regeling: DC	37
3.1 Soorten DC-regelingen	39
3.2 Keuzes binnen DC-regelingen	43
3.3 Partnerpensioen	49
3.4 Arbeidsongeschiktheid	50
3.5 Pensioenen aan het einde van de looptijd	52
3.6 Premie-inleg bij DC-regelingen	55

Introductie Sectorbeeld Pensioenen 2024

In het Sectorbeeld Pensioenen 2024 beschrijft de AFM de staat van de pensioensector en de belangrijkste kenmerken, trends en ontwikkelingen op het gebied van uitkeringsregelingen (DB) en premieregelingen (DC).

Waarom dit Sectorbeeld?

De AFM gebruikt de data om de belangrijkste trends en ontwikkelingen in de pensioensector te monitoren en om risicogestuurd toezicht te houden. Op basis van de data kwantificeren we risico's en prioriteren we thema's voor ons toezicht. Ook worden periodiek verdiepende inzichten uit dit sectorbeeld via het AFM-transitiebulletin onder de aandacht gebracht en ontvangen pensioenuitvoerders individuele terugkoppelingen op basis van de data uit deze publicatie.

In het bijzonder gebruikt de AFM de data om te monitoren hoe de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel verloopt en welke invloed deze transitie heeft op onder andere de keuzemogelijkheden binnen pensioenregelingen, de daadwerkelijke keuzes die deelnemers maken en hoe vaak verschillende types pensioenregelingen en pensioen-uitkeringen voorkomen in de markt.

Wat kun je verwachten?

Het eerste hoofdstuk geeft een overzicht van de pensioensector op het gebied van aantallen en type pensioenuitvoerders, aantallen, type en waarden van overeenkomsten en aantallen deelnemers, zowel in de opbouw- als uitkeringsfase. Hoofdstuk twee (DB-regelingen) en hoofdstuk drie (DC-regelingen) gaan daarna dieper in op de kenmerken van de verschillende pensioenovereenkomsten. Aan de hand van diverse grafieken worden de belangrijkste observaties verduidelijkt en worden trends in de sector getoond. Elk hoofdstuk opent met een beknopte samenvatting en infographic met kerngetallen.

Hoe is dit Sectorbeeld tot stand gekomen?

Deze publicatie is tot stand gekomen op basis van data die jaarlijks wordt aangeleverd door alle Nederlandse pensioenfondsen, pensioenverzekeraars en premiepensioeninstellingen (de 'pensioenuitvoerders') via de toezichtrapportage tweedepijlerpensioen. De inzichten in deze publicatie zijn gebaseerd op informatie uit het rapportagejaar 2022 (peildatum 31 december 2022) en zijn niet herleidbaar tot individuele pensioenuitvoerders.

Met het oog op de veranderingen in het Nederlandse pensioenstelsel wordt er vanaf het rapportagejaar 2023 gewerkt met een vernieuwd rapportageformat. Hierdoor kan in toekomstige Sectorbeelden een onderscheid gemaakt worden tussen de oude en nieuwe contractvormen.

Kernpunten

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is niet alleen een impactvolle verandering voor pensioenuitvoerders, maar ook voor deelnemers en pensioengerechtigden. Zo bouwen deelnemers in het nieuwe pensioenstelsel hun pensioen op via premieregelingen en ontvangt het merendeel van de gepensioneerden hun pensioen straks via een variabele uitkering. Daarnaast worden meer keuzes en verantwoordelijkheden bij de deelnemers belegd. Het is daarom belangrijk dat iedereen goed wordt meegenomen in wat de overgang naar het nieuwe stelsel voor hen persoonlijk betekent. Hierbij zullen zowel de voordelen als de meer risicovolle kanten moeten worden belicht en dienen realistische verwachtingen te worden gewekt.

Op basis van de data en inzichten uit dit sectorbeeld heeft de AFM vijf onderwerpen geïdentificeerd die aandacht behoeven van pensioenuitvoerders tijdens de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Informeel en begeleid pensioengerechtigden bij de overgang naar variabele pensioenuitkeringen

Als gevolg van de omzetting naar nieuwe pensioencontracten krijgt de meerderheid van de pensioengerechtigden op termijn een variabele pensioenuitkering. Hoewel het aantal variabele uitkeringen de afgelopen drie jaar licht gestegen is, komen variabele uitkeringen op dit moment nog relatief weinig voor: in 2022 waren slechts 4% van de uitkeringen uit een premieregeling variabel (zie figuur 37b).

Een variabele uitkering heeft andere kenmerken dan een vaste uitkering. Om deze reden moeten pensioengerechtigden die door de stelselwijziging van een vaste naar een variabele uitkering gaan, tijdig correcte, duidelijke en evenwichtige informatie krijgen over deze verandering. Dit helpt hen de bijbehorende voordelen en risico's beter te begrijpen. In 2024 heeft de AFM een aantal aanbevelingen voor informatieverstrekking over (de aanpassing van) variabele uitkeringen gedaan ('[Informeel tijdig over aanpassingen pensioen](#)').

Bij flexibele premieregelingen hebben pensioengerechtigden op pensioendatum de keuze tussen een vaste of een variabele uitkering. Deze keuze is complex en onomkeerbaar. Het heeft direct gevolgen voor de financiële situatie na pensionering. Daarom is het van belang dat gepensioneerden in een flexibele premieregeling goed worden begeleid bij het maken van een keuze die past bij hun persoonlijke omstandigheden. Ook moet er in geval van een flexibele premieregeling nagedacht worden over de default pensioenuitkering die aangeboden wordt, want in de praktijk lijken maar zeer weinig deelnemers af te wijken van de defaultuitkering die voor hen gekozen is. In 2022 week 0,2% van de deelnemers bij pensioenfondsen af van de default variabele uitkering om voor een vaste uitkering te kiezen. Andersom week minder dan 1% af van de default vaste uitkering om voor een variabele uitkering te kiezen. Voor verzekeraars en PPI's geldt dit voor respectievelijk vier en zes procent van de deelnemers (zie figuur 42). Omdat weinig deelnemers van de default afwijken, is het daarom van groot belang dat de gekozen defaultuitkering aansluit bij de kenmerken en behoeften van de deelnemerspopulatie.

Informeel deelnemers over eerbiedigende werking

Bijna 1,3 miljoen deelnemers bouwen in 2022 pensioen op in een premieregeling met een staffelvolgende premie (zie figuur 34). De verwachting is dat tijdens de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel in veel van deze pensioenregelingen gekozen zal worden voor eerbiedigende werking. Dat wil zeggen dat deelnemers die in dienst zijn op het moment van de overgang een staffelvolgende premie behouden.

Aan het gebruik van de eerbiedigende werking kunnen negatieve gevolgen zitten. Wanneer deelnemers bijvoorbeeld veranderen van baan verliezen zij de oplopende staffel en komen ze in een nieuwe regeling met een vlakke staffel. Mogelijk kunnen ze geen beroep doen op de compensatieregeling van de nieuwe werkgever, bijvoorbeeld als compensatie buiten de pensioenregeling plaatsvindt. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de pensioenopbouw van de deelnemer.

De AFM vindt het van belang deelnemers tijdig te informeren bij gebruik van eerbiedigende werking omdat het impact kan hebben op hun pensioen. De AFM roept op daarbij mee te nemen wat de gevolgen zijn bij eventuele uitdiensttreding. Ook als er (voorlopig) niets verandert aan de pensioenregeling is dat relevante informatie. Daarnaast moeten pensioenuitvoerders jaarlijks en bij beëindiging van deelneming informatie verstrekken over het hanteren van een staffelvolgende premie en de mogelijke effecten daarvan. Deze informatie moet tevens op de website van de pensioenuitvoerder beschikbaar worden gesteld.¹

Alle informatie die pensioenuitvoerders verstrekken of beschikbaar stellen, dus ook informatie over de eerbiedigende werking, moet correct, duidelijk en evenwichtig zijn. De AFM roept pensioenuitvoerders op om deelnemers met een regeling waarbij eerbiedigende werking is toegepast, tijdig en zo concreet mogelijk te informeren over de mogelijke gevolgen met betrekking tot (het verlies van) de eerbiedigende werking bij uitdiensttreding.

Begeleid deelnemers bij keuzes over beleggingen

Bijna vier miljoen deelnemers met een premiereregeling konden in 2022 gebruik maken van beleggingsvrijheid in de opbouwfase (zie figuur 48). Voor één miljoen van deze deelnemers ging het enkel om de mogelijkheid een beleggingsprofiel te kiezen. De overige drie miljoen deelnemers hadden daarnaast ook de keuze om zelf de beleggingen te kiezen (opt-out), waarvan iets meer dan 5% gebruik maakte. Met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zal het aantal deelnemers met beleggingsvrijheid naar verwachting toenemen. Sociale partners en/of werkgevers die overgaan naar een flexibele premiereregeling kunnen namelijk kiezen om deze keuzemogelijkheid aan hun deelnemers aan te bieden.

Bij gebruik van beleggingsvrijheid geldt er een adviesplicht.² Deze zorgplicht geldt omdat deelnemers die gebruik maken van beleggingsvrijheid zelf de verantwoordelijkheid voor hun beleggingen dragen, met hierbij het risico dat zij suboptimale keuzes kunnen maken die tot een lager of tegenvallend pensioen kunnen leiden.³ Voor alle keuzes in de pensioenregeling gelden daarnaast informatieverstrekkingverplichtingen en is de keuzebegeleidingsnorm van toepassing op basis waarvan de pensioenuitvoerder de deelnemer in staat moet stellen om een passende keuze te maken.⁴

Verminder het aantal niet-opgeëiste pensioenen voor de overgang naar het nieuwe stelsel

Eind 2022 zijn er in totaal 405 duizend deelnemers die hun pensioendatum al hadden bereikt, maar hun pensioen nog niet hebben opgeëist. In totaal gaat het om een waarde van € 2,4 miljard, oftewel bijna € 6.000 per deelnemer (zie figuur 33 en figuur 60). Deelnemers die nog maar net hun pensioendatum hebben bereikt, eisen hun pensioen vermoedelijk nog op. Als deelnemers die pas in 2022 de pensioendatum bereikten buiten beschouwing worden gelaten, blijft nog een aanzienlijk aantal niet-opgeëiste pensioenen over: 367 duizend met een totale waarde van €1,4 miljard, oftewel ruim €3.800 per deelnemer. De meeste komen voort uit uitkeringsregelingen, maar bij premiereregelingen is de waarde per pensioen dat 'op de plank' ligt ruim vier keer zo groot als bij uitkeringsregelingen.

De AFM heeft geen onderzoek gedaan naar de redenen voor het niet opeisen van het pensioen. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de pensioenuitvoerder de deelnemer niet heeft kunnen bereiken door verandering van contactgegevens. De AFM roept pensioenuitvoerders op zich voor de overgang naar het nieuwe stelsel nogmaals in te spannen om het aantal niet opgeëiste pensioenen te verminderen.

1 Artikel 220e Pw

2 Artikel 52 Pw.

3 Let op: Wanneer een pensioenuitvoerder verschillende beleggingsprofielen hanteert in de uitkeringsfase moet de pensioenuitvoerder een risicoprofiel van de deelnemer vaststellen en voor de deelnemer een passend beleggingsprofiel toepassen (artikel 52a Pw).

4 Artikel 48 en 48a Pw

Het achterhalen van deelnemers met niet-opgeëiste pensioenen is in het belang van deelnemers en verhoogt de kwaliteit van de pensioenadministratie in aanloop naar de transitie. Daarnaast is een goede vastlegging van de niet-opgeëiste pensioenen van belang zodat deze niet wegraken tijdens transitie en ook daarna gemakkelijk te traceren zijn naar de desbetreffende deelnemer.

Een aanzienlijk deel van deelnemers in een premieregeling loopt het risico teleurgesteld te raken vanwege beperkte pensioenopbouw

Deelnemers die wel een pensioen opbouwen, maar slechts een beperkte pensioenopbouw hebben (de zogeheten 'grijze vlek') lopen het risico ten onrechte in de veronderstelling te verkeren een pensioen op te bouwen waarmee zij na pensionering in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Dat blijkt uit een verkenning die in 2023 is gedaan met de data over tweedepijlerpensioenen die de AFM jaarlijks opvraagt. In deze verkenning is gekeken naar de pensioenopbouw van actieve deelnemers met een basisregeling binnen het huidige pensioenstelsel ('[Verkenning grijze vlek binnen DC-regelingen](#)'). Hieruit bleek dat bijna zeven op de tien deelnemers in een premieregeling een beschikbaar premiepercentage heeft van slechts 10% of minder. Voor de meerderheid van de actieve deelnemers in premieregelingen wordt een relatief klein deel van de fiscale ruimte voor premie-inleg benut.

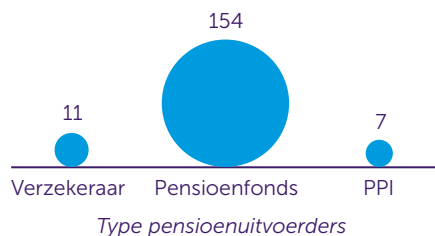
De AFM heeft naar aanleiding van deze verkenning de pensioensector opgeroepen om met elkaar in gesprek te gaan over de analyses uit haar verkenning en na te gaan op welke manieren onrealistische verwachtingen bij deelnemers over hun pensioen kunnen worden voorkomen.

Ook uit de analyse van de laatste data die de AFM heeft ontvangen blijkt dat deelnemers het risico lopen teleurgesteld te raken vanwege een pensioenopbouw die mogelijk niet aan de verwachtingen voldoet. Zo hadden 679 duizend deelnemers in 2022 een aftopping van het pensioengevend salaris onder het wettelijke maximum (zie figuur 62) en waren er 463 duizend deelnemers die, naarmate ze ouder worden, een steeds kleiner deel van de fiscale ruimte voor hun pensioenopbouw benutten (zie figuur 63).

1. Stand van zaken van de pensioensector

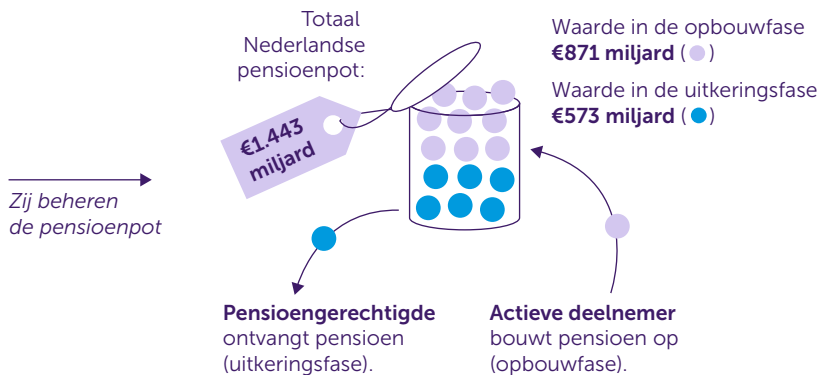
Pensioenuitvoerders

Er zijn in Nederland in **totaal 172** pensioenuitvoerders. De meeste (**154**) zijn pensioenfondsen.

De pensioenpot

4,2 miljoen ouderdoms-pensioenen

95% hiervan komt voort uit een **uitkeringsovereenkomst**.

7,5 miljoen actieve deelnemers, met **21 miljoen** pensioenen

Diekwart hiervan bevindt zich in een **uitkeringsovereenkomst**.

De AFM bekijkt de stand van zaken in de pensioensector vanuit twee fases: (1) de opbouwfase, dat wil zeggen de periode tot aan de pensioendatum waarin een (gewezen) deelnemer pensioen opbouwt; en (2) de uitkeringsfase, dat wil zeggen de periode waarin een pensioengerechtigde een pensioenuitkering ontvangt. In deze fases zoomen we in op het totale pensioenvermogen, de deelnemers en de belangrijkste verschillen tussen pensioenuitvoerders.

Eind 2022 zijn er in Nederland 172 uitvoerders van tweedepijlerpensioenen

In de Nederlandse markt voor tweedepijlerpensioenen zijn er drie type pensioenuitvoerders die gezamenlijk de sector vormen: pensioenfondsen, verzekeraars en premiepensioeninstellingen (PPI's). Over de afgelopen vier jaar is het aantal Nederlandse pensioenuitvoerders van tweedepijlerpensioenen afgenomen van 206 naar 172. Tijdens deze periode zijn 32 pensioenfondsen en twee verzekeraars gestopt met hun activiteiten.

Het merendeel van het Nederlandse pensioenvermogen wordt beheerd door pensioenfondsen

In 2022 bedroeg het totale pensioenvermogen € 1.444 miljard, waarvan € 871 miljard zich in de opbouwfase en € 573 miljard in de uitkeringsfase bevindt. Zowel in de opbouw- als uitkeringsfase wordt het grootste deel van het vermogen beheerd door pensioenfondsen.

Uitkeringsovereenkomsten domineren zowel de opbouw- als uitkeringsfase

Het totale vermogen in de opbouwfase is verdeeld over 21 miljoen pensioenen die worden opgebouwd door actieve en gewezen deelnemers (één persoon kan meerdere pensioenen opbouwen, zowel bij één uitvoerder, als bij verschillende uitvoerders). Bijna driekwart van de pensioenen in de opbouwfase bevindt zich in een uitkeringsovereenkomst.

Ook in de uitkeringsfase voeren uitkeringsovereenkomsten de boventoon. In 2022 waren er ruim 4 miljoen ouderdomspensioenen, waarvan maar liefst 95% voortkomt uit een uitkeringsovereenkomst.

Lichte stijging in de omvang van premieovereenkomsten in de opbouwfase

Hoewel bijna alle pensioenfondsen uitkeringsovereenkomsten in portefeuille hebben in de opbouwfase, is de omvang van premieovereenkomsten (qua aantallen en vermogen) nog beperkt. Niettemin is er sprake van een licht stijgende trend in vergelijking met uitkeringsovereenkomsten. Het aantal pensioenuitvoerders dat premieovereenkomsten in de opbouwfase uitvoert, is in de afgelopen vier jaar toegenomen, wat zich vertaalt naar een groei in zowel het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt via een premieovereenkomst als in de totale waarde van premieovereenkomsten in de opbouwfase.

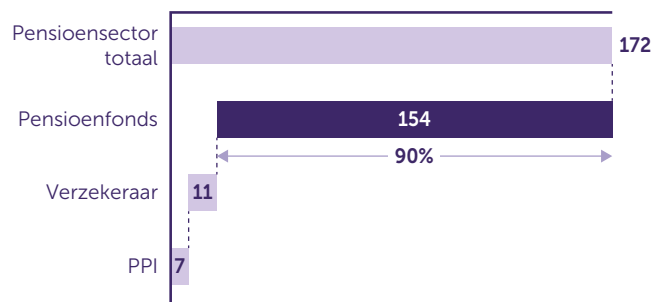
De omvang van pensioenuitkeringen uit premieovereenkomsten blijft echter gering

Het aantal en de waarde van de ouderdomspensioenen die voortkomen uit een premieovereenkomst staat in schril contrast met het aantal dat volgt vanuit een uitkeringsovereenkomst. De uitkeringsovereenkomst is op dit moment nog steeds de meest gangbare overeenkomst in de uitkeringsfase. Het aandeel van de waarde van premieovereenkomsten binnen ouderdomspensioenen is in 2022 iets toegenomen, maar dit komt mede door de daling van de waarde van uitkeringsovereenkomsten door de gestegen marktrente. Naarmate de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel vordert, zal dit beeld significant wijzigen.

1.1 Overzicht pensioenuitvoerders

Figuur 1a. Het aantal uitvoerders van tweedepijlerpensioen, naar type pensioenuitvoerder

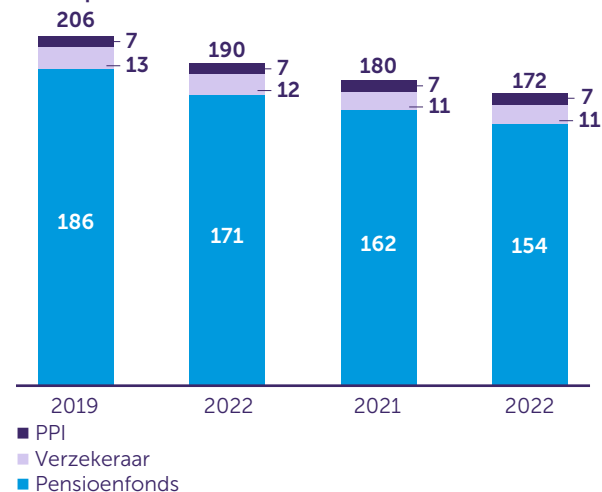
Aantal pensioenuitvoerders

Figuur 1a laat zien dat de meeste uitvoerders van tweedepijlerpensioenen pensioenfondsen zijn. Van de 172 uitvoerders die op peildatum 31 december 2022 actief waren op de Nederlandse markt, is 90% een pensioenfonds. Verder zijn er elf verzekeraars en zeven PPI's actief.

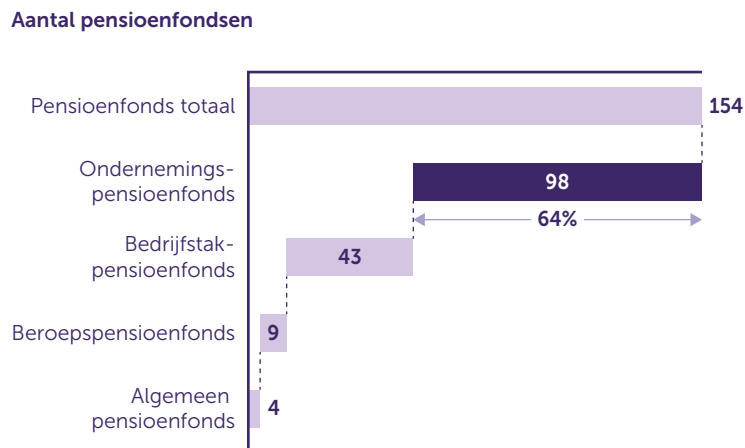
Figuur 1b. Trend in aantal uitvoerders van tweedepijlerpensioen, naar type pensioenuitvoerder

Aantal pensioenuitvoerders

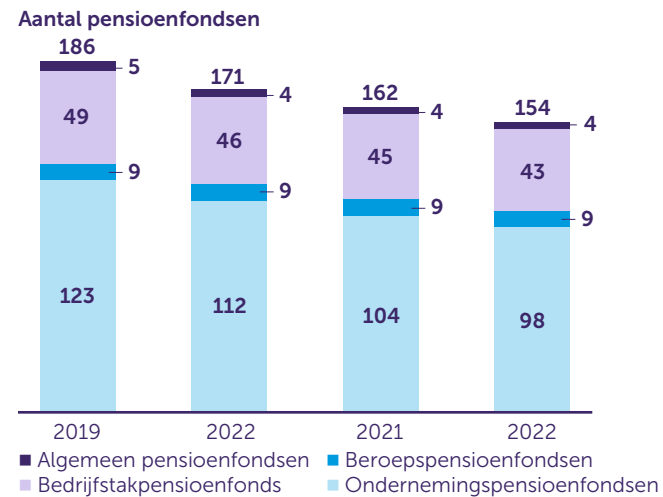
Uit figuur 1b blijkt dat er een dalende lijn zit in het aantal pensioenuitvoerders dat actief is op de Nederlandse markt. Sinds 2019 (het eerste jaar waarover de AFM pensioenuitvoerders om een toezicht-rapportage heeft gevraagd) is het aantal pensioenuitvoerders afgenomen van 206 naar 172. In 2022 zijn er dus 34 pensioenuitvoerders minder dan in 2019, waarvan 32 pensioenfondsen en twee verzekeraars.

Figuur 2a. Het aantal pensioenfondsen, naar type pensioenfonds

Figuur 2a laat zien dat het grootste gedeelte van de 154 pensioenfondsen in 2022 bestaat uit ondernemingspensioenfondsen. Bijna twee op de drie pensioenfondsen is een ondernemingspensioenfonds, gevolgd door 43 bedrijfstakpensioenfondsen, negen beroepspensioenfondsen en vier algemene pensioenfondsen.

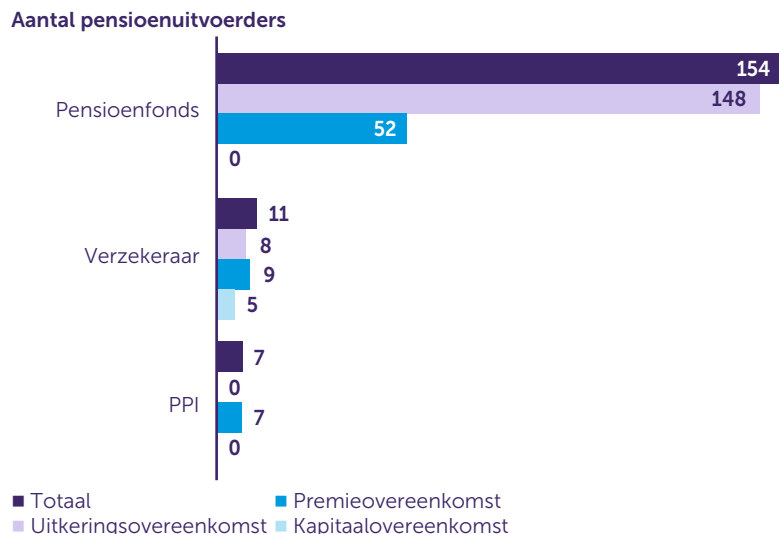
Figuur 2b. Trend in het aantal pensioenfondsen, naar type pensioenfonds

In de afgelopen vier jaar is het aantal pensioenfondsen op de Nederlandse markt afgenomen van 186 naar 154. Vergeleken met alle soorten pensioenuitvoerders, is het aantal ondernemingspensioenfondsen ten opzichte van 2019 het sterkst afgenomen. Uit figuur 2b blijkt dat waar er in 2019 nog 123 ondernemingspensioenfondsen waren, dit aantal in 2022 geslonken is tot 98. Dit is een afname van 20% over vier jaar. Relatief gezien blijft de verhouding tussen de types pensioenfondsen nagenoeg gelijk, want naast ondernemingspensioenfondsen zien we ook een afname in het aantal bedrijfstakpensioenfondsen en algemene pensioenfondsen. Er zijn sinds 2019 zes bedrijfstakpensioenfondsen en één algemeen pensioenfonds gestopt.

1.2 Type overeenkomsten

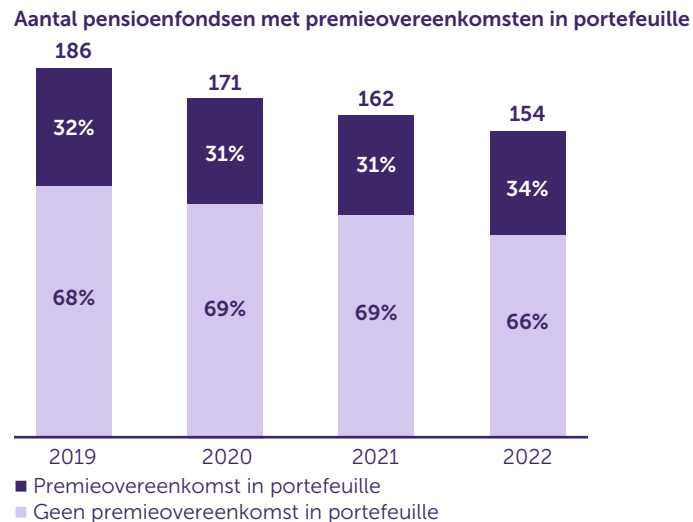
Figuur 3a. Aanbod van verschillende pensioenovereenkomsten, naar pensioenuitvoerder (opbouwfase)

Figuur 3a laat zien welke type pensioenovereenkomsten pensioenuitvoerders 'uitvoeren' in de opbouwfase. Onder 'uitvoeren' verstaat de AFM dat de pensioenuitvoerder een type overeenkomst in de portefeuille heeft, ongeacht of deze (nog) actief wordt aangeboden. Doordat een pensioenuitvoerder meer dan één regeling kan aanbieden, tellen de aantal aangeboden overeenkomsten in figuur 3a op tot meer dan het totaal.

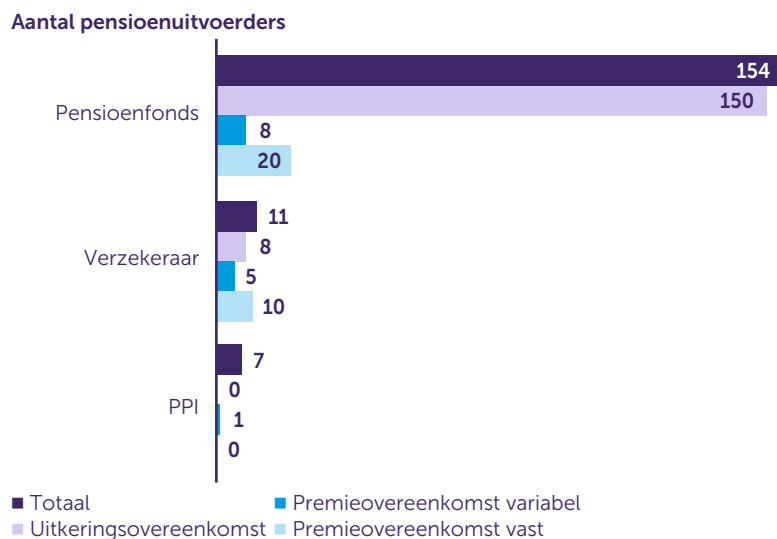
Bijna alle pensioenfonds hebben in de opbouwfase een uitkeringsovereenkomst in portefeuille en één op de drie voert in de opbouwfase een premieovereenkomst uit.

Figuur 3b. Trend in het aantal pensioenfonds met een premieovereenkomst in portefeuille (opbouwfase)

Uit figuur 3b blijkt dat er in 2022 een kleine verschuiving heeft plaatsgevonden in het aandeel van pensioenfonds met een premieovereenkomst in de opbouwfase uitvoerde. Dit is toegenomen van 31% (51 pensioenfonds) in 2021 naar 34% (52 pensioenfonds) in 2022. Figuur 3a laat verder zien dat van de elf verzekeraars er acht een uitkeringsovereenkomst en negen een premieovereenkomst uitvoeren in de opbouwfase. Er zijn nog vijf verzekeraars met een kapitaalovereenkomst in portefeuille. Dit type overeenkomst wordt niet meer actief aangeboden en zal dus over de tijd verdwijnen uit de portefeuille van verzekeraars. PPI's mogen uitsluitend premieovereenkomsten uitvoeren.

Figuur 3c. Aanbod van verschillende pensioenovereenkomsten, naar pensioen-uitvoerder (uitkeringsfase)

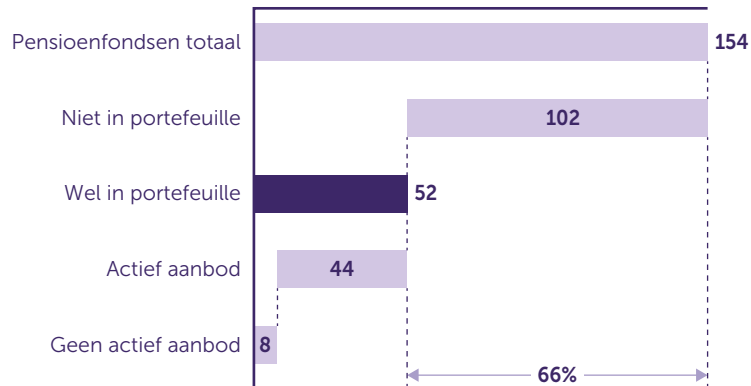
Figuur 3c laat zien welke pensioenovereenkomsten pensioenuitvoerders 'uitvoeren' in de uitkeringsfase. Doordat een pensioenuitvoerder meer dan één regeling in de uitkeringsfase kan aanbieden, tellen de aantal aangeboden overeenkomsten in figuur 3c op tot meer dan het totaal.

Uit figuur 3c blijkt dat de meeste pensioenfondsen in de uitkeringsfase een uitkeringsovereenkomst aanbieden. Van de 52 pensioenfondsen die een premieovereenkomst in de opbouwfase aanbieden, bieden achttien pensioenfondsen in de uitkeringsfase een vaste pensioenuitkering aan, zes een variabele pensioenuitkering en twee zowel een variabele als een vaste pensioenuitkering. De overige 26 fondsen bieden geen uitkering aan. Deelnemers bij de pensioenfondsen die geen uitkering aanbieden, of niet beide varianten van de uitkering, hebben een (beperkt) shoprecht. Dit betekent dat zij de uitkering te zijner tijd bij een verzekeraars of PPI moeten aanschaffen.

Van de negen verzekeraars die premieovereenkomsten in de opbouw- fase aanbieden, bieden vijf verzekeraars in de uitkeringsfase een vaste pensioenuitkering aan en vijf een variabele pensioenuitkering. Slechts één PPI biedt op dit moment een pensioenuitkering aan. PPI's mogen enkel variabele uitkeringen aanbieden.

Figuur 4a. De verdeling van pensioenfondsen die premieovereenkomsten in de portefeuille hebben en actief aanbieden (opbouwfase)

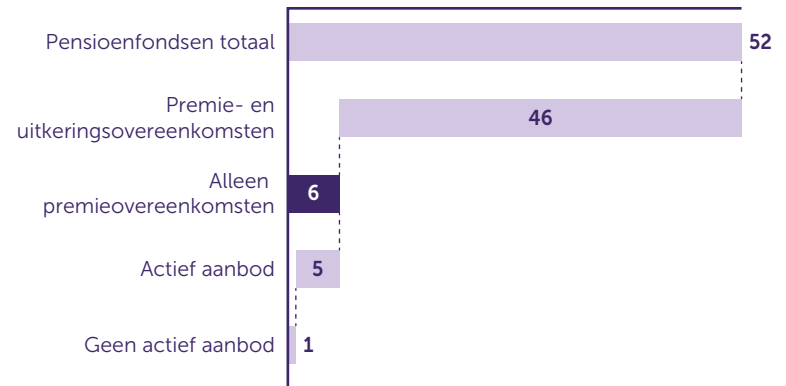
Aantal pensioenfondsen met premieovereenkomsten in portefeuille

Van de 52 pensioenfondsen die premieovereenkomsten in de opbouwfase uitvoeren, bieden eind 2022 alleen 44 fondsen ook actief premieovereenkomsten aan, zie figuur 4a. Voor verzekeraars geldt dat zes van de negen verzekeraars die premieovereenkomsten in de opbouwfase uitvoeren, deze actief aanbieden. Van de zeven PPI's die premieovereenkomsten uitvoeren, bieden allen deze ook actief aan. Dit betekent dat eind 2022 57 partijen (minder dan één derde van de pensioenuitvoerders) op de Nederlandse pensioenmarkt actief premieovereenkomsten in de opbouwfase aanbieden.

Figuur 4b. De verdeling van pensioenfondsen die premieovereenkomsten in de portefeuille hebben en actief aanbieden (opbouwfase)

Aantal pensioenfondsen met premieovereenkomsten in portefeuille

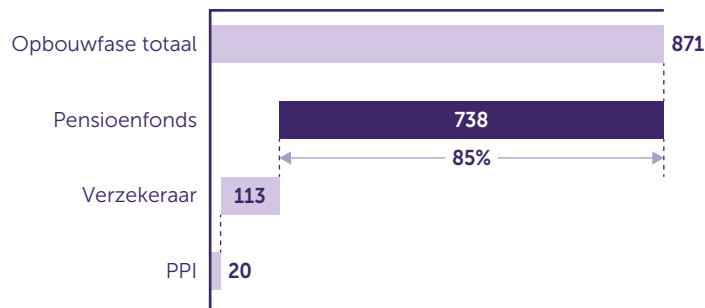

Uit figuur 4b blijkt dat premieregelingen bij pensioenfondsen meestal een aanvullend karakter hebben. Van de 52 pensioenfondsen die een premieregeling uitvoeren, voeren zes fondsen uitsluitend premieregelingen uit, waarvan vijf dit actief aan deelnemers aanbieden. De andere 46 pensioenfondsen voeren zowel premieovereenkomsten als uitkeringsovereenkomsten uit.

1.3 Opbouwfase: Waarde

Figuur 5. De totale waarde van tweedepijlerpensioenen in de opbouwfase, naar type pensioenuitvoerder

Waarde in opbouwfase (in miljarden €)

Op 31 december 2022 bedroeg de totale waarde van tweedepijlerpensioenen die deelnemers opbouwen € 871 miljard, zie figuur 5. Onder waarde verstaat de AFM in deze rapportage de waarde van de pensioenen in euro in algemene zin. Bij een premieregeling kan dit bijvoorbeeld gelijk zijn aan de waarde van de beleggingen, bij een pensioenaanspraak (zoals bij een uitkeringsovereenkomst) gaat het om de technische voorziening. De ontwikkeling van de technische voorziening jaar-op-jaar hangt in sterke mate samen met die van de rentetermijnstructuur waar pensioenuitvoerders de verplichtingen dienen te waarderen.

Het grootste gedeelte van dit bedrag (85%) wordt bij de in totaal 154 pensioenfondsen opgebouwd. De elf verzekeraars beheren € 113 miljard en de zeven PPI's beheren € 20 miljard van deelnemers in de opbouwfase. Hoewel het grootste gedeelte van de waarde in de opbouwfase bij pensioenfondsen ligt, beheren verzekeraars gemiddeld per verzekeraar een grotere waarde voor deelnemers in de opbouw-fase (€ 10.3 miljard) dan pensioenfondsen gemiddeld per pensioen-fonds (€ 4.8 miljard).

Figuur 6a. De waarde van de verschillende typen pensioenovereenkomsten (opbouwfase)

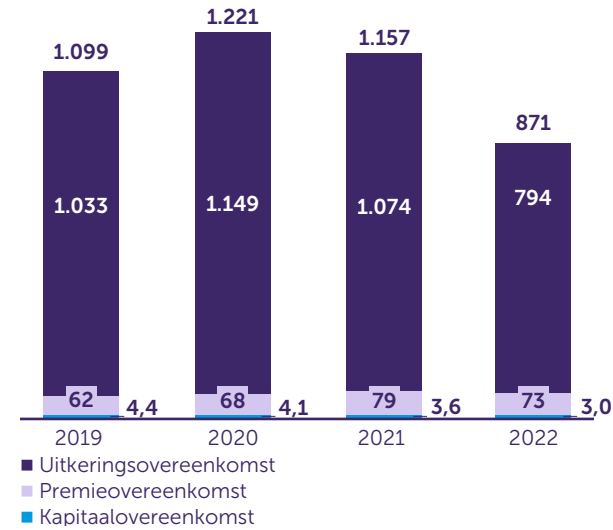
Waarde in opbouwfase (in miljarden €)

Figuur 6a laat zien hoe de totale waarde van tweedepijlerpensioenen die deelnemers opbouwen, verdeeld is over de verschillende type pensioenovereenkomsten. 91% (€ 794 miljard) wordt opgebouwd binnen uitkeringsovereenkomsten, 8% (€ 73 miljard) binnen premieovereenkomsten en minder dan 1% (€ 3.0 miljard) binnen kapitaalovereenkomsten.

Figuur 6b. Trend in de waarde van verschillende typen pensioenovereenkomsten (opbouwfase)

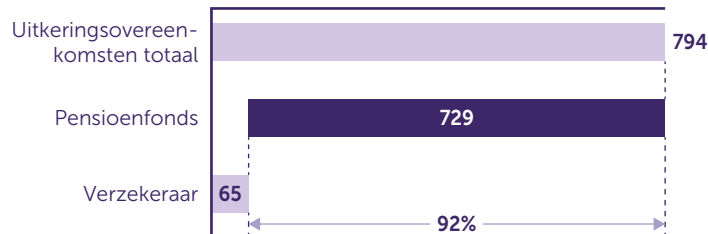
Waarde in opbouwfase (in miljarden €)

De totale waarde van premieovereenkomsten in de opbouwfase is klein, maar neemt in verhouding tot de waarde van uitkeringsovereenkomsten toe. Figuur 6b laat zien dat het aandeel van premieovereenkomsten van 6% in 2019 (€ 62 miljard) gestegen is naar 8% in 2022 (€ 73 miljard). De waarde van kapitaalovereenkomsten is minder dan 1% (€ 3 miljard) en neemt sinds 2019 gestaag af. Dit type overeenkomst wordt dan ook niet meer actief aangeboden. De afname van de totale waarde van tweedepijlerpensioenen in de opbouwfase in 2022 ten opzichte van 2021 is met name het gevolg van de gestegen marktrente. De waarde van premieovereenkomsten in de opbouwfase is vanwege een herrapportage voor de jaren 2019, 2020 en 2021 gecorrigeerd ten opzichte van het Sectorbeeld 2023.

Figuur 7a. De totale waarde van uitkeringsovereenkomsten in de opbouwfase, naar type pensioenuitvoerder

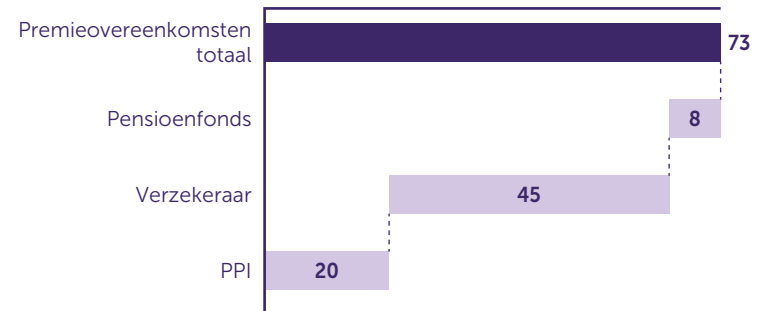
Waarde uitkeringsovereenkomsten in opbouwfase (in miljarden €)

Inzoomend op de waarde van uitkeringsovereenkomsten in de opbouwfase laat figuur 7a zien dat pensioenfondsen het overgrote deel van de opgebouwde waarde van uitkeringsovereenkomsten in portefeuille hebben. 148 fondsen beheren gezamenlijk € 729 miljard, oftewel 92% van de totale waarde van €794 miljard. Het resterende bedrag van € 65 miljard (8%) zit bij 8 verzekeraars. PPI's mogen geen uitkeringsovereenkomsten aanbieden.

Figuur 7b. De totale waarde van premieovereenkomsten in de opbouwfase, naar type pensioenuitvoerder

Waarde premieovereenkomsten opbouwfase (in miljarden €)

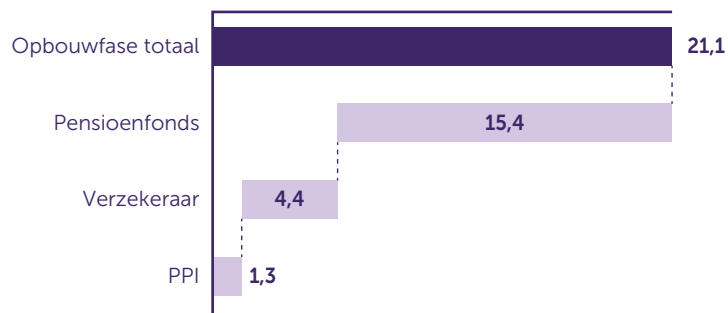
Figuur 7b geeft inzicht in de waarde van pensioenen die deelnemers hebben opgebouwd binnen premieovereenkomsten en laat zien dat verzekeraars het overgrote deel van deze opgebouwde waarde in portefeuille hebben. Negen verzekeraars beheren gezamenlijk € 45 miljard, oftewel 62% van de totale waarde van € 73 miljard. De resterende waarde is verdeeld onder de zeven PPI's (27%) en 52 pensioenfondsen (11%) die premieovereenkomsten uitvoeren in de opbouwfase. De gemiddelde waarde van de pensioenen die deelnemers opbouwen via een premieovereenkomst bij pensioenfondsen, € 8,3 miljard verdeeld onder 52 fondsen, is dus nog relatief laag vergeleken met verzekeraars (€ 45 miljard over negen verzekeraars) of PPI's (€ 20 miljard over zeven PPI's).

De waarde van kapitaalovereenkomsten in de opbouwfase zit in zijn geheel bij verzekeraars. Vijf verzekeraars beheren € 3 miljard.

1.4 Opbouwfase: Deelnemers

Figuur 8a. Het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt, onderverdeeld naar type pensioenuitvoerder (opbouwfase)

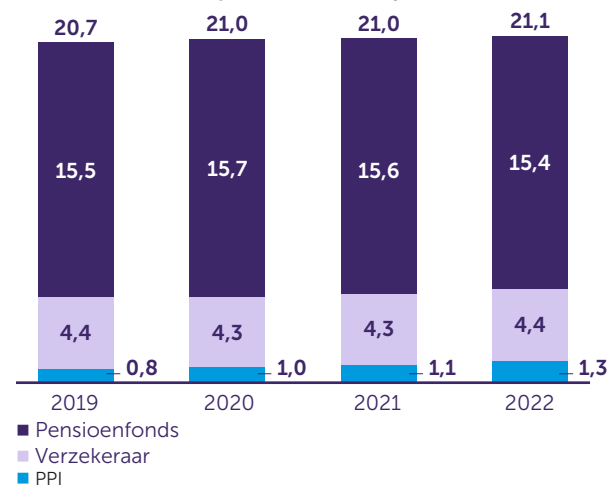
Aantal deelnemers in opbouwfase (in miljoenen)

Figuur 8a laat zien dat er eind 2022 21,1 miljoen pensioenen worden opgebouwd door actieve en gewezen deelnemers in Nederland. Bijna 73% van deze pensioenen wordt uitgevoerd bij één van de 154 pensioenfondsen. De grootte van de Nederlandse pensioenuitvoerders verschilt onderling sterk, van acht op de tien deelnemers wordt het pensioen beheerd door de tien procent grootste uitvoerders.

Figuur 8b. Trend in het aantal deelnemers per type pensioenuitvoerder (opbouwfase)

Alle deelnemers in opbouwfase (in miljoenen)

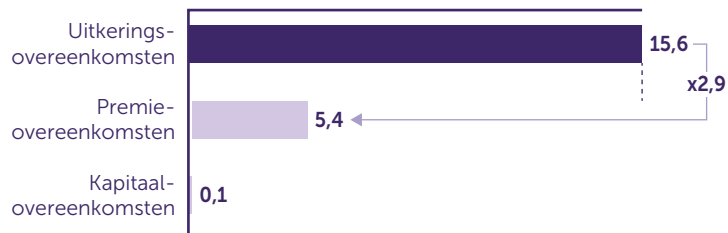

Figuur 8b laat zien dat het aantal deelnemers in de opbouwfase per type pensioenuitvoerder redelijk constant blijft. Er is een stijgende lijn te zien van het aantal deelnemers dat hun pensioen bij een PPI opbouwt.

Het is goed om op te merken dat één deelnemer niet hetzelfde is als één uniek persoon. Aangezien de data die elke pensioenuitvoerder heeft gerapporteerd geen persoonlijke gegevens bevat, is het niet bekend om hoeveel unieke personen het gaat. Het is goed denkbaar dat één deelnemer bij meerdere pensioenuitvoerders een pensioen heeft opgebouwd uit verschillende (voormalige) dienstverbanden.

Figuur 9a. Het aantal deelnemers per type pensioenovereenkomst (opbouwfase)

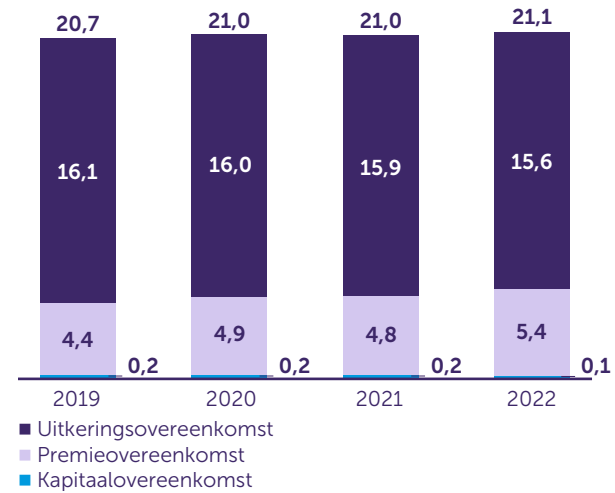
Aantal deelnemers in opbouwfase (in miljoenen)

Figuur 9a laat zien via welke typen pensioenovereenkomsten deelnemers hun pensioen opbouwen. Hieruit blijkt dat 74%, dus ongeveer drie op de vier deelnemers, in het rapportagejaar zijn of haar pensioen opbouwt via een uitkeringsovereenkomst, 26% via een premieovereenkomst en minder dan 1% via een kapitaalovereenkomst.

Figuur 9b. Trend in het aantal deelnemers per type pensioenovereenkomst (opbouwfase)

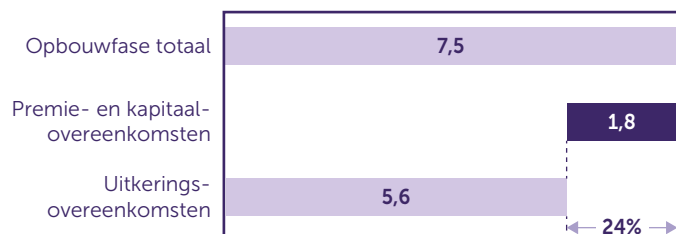
Alle deelnemers in opbouwfase (in miljoenen)

Uit figuur 9b blijkt dat er wel een stijgende lijn zit in het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt via een premieovereenkomst. Sinds 2019 is het aandeel deelnemers dat pensioen opbouwt via een premieovereenkomst gestegen van 21% naar 26% in 2022. De omvang van deelnemers in kapitaalovereenkomsten is ten opzichte van het totaal zeer klein. Het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt in een premieovereenkomst is vanwege een herrapportage voor de jaren 2019, 2020 en 2021 gecorrigeerd ten opzichte van het Sectorbeeld 2023.

Figuur 10a. De verdeling van het aantal actieve deelnemers naar type pensioenovereenkomst (opbouwfase)

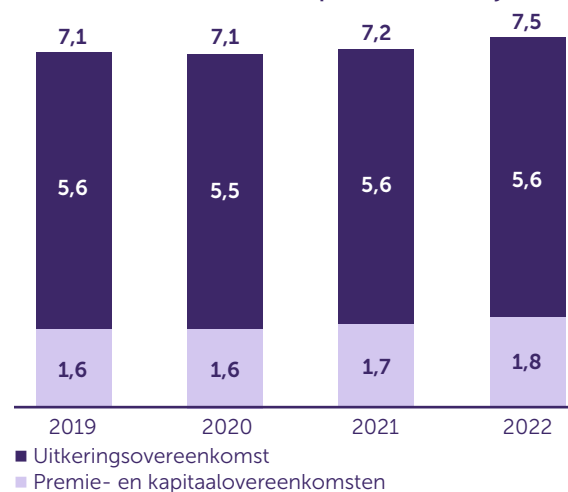
Aantal actieve deelnemers in opbouwfase (in miljoenen)

Figuur 10a laat zien dat van de 21,1 miljoen pensioenen in de opbouwfase, er zeven en een half miljoen pensioenen eind 2022 actief worden opgebouwd, waarvan 1,8 miljoen deelnemers dit doen via een premie- of kapitaalovereenkomst (waarvan nagenoeg iedereen via een premieovereenkomst).

Figuur 10b. Trend in de verdeling van het aantal actieve deelnemers naar type pensioenovereenkomst (opbouwfase)

Aantal actieve deelnemers in opbouwfase (in miljoenen)

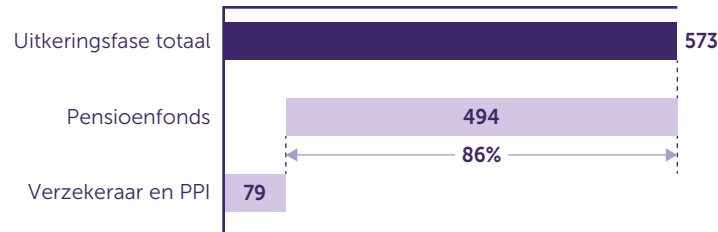

Uit figuur 10b blijkt dat het aantal actieve deelnemers dat pensioen opbouwt via een premieovereenkomst in 2022 is toegenomen (kapitaalovereenkomsten worden niet meer actief aangeboden). Ook het aandeel actieve deelnemers dat via een premieovereenkomst hun pensioen opbouwt ten opzichte van het totale aantal actieve deelnemers is in 2022 toegenomen. Waar dit voorgaande jaren rond de 21% lag, is dit aandeel in 2022 gestegen naar 24%.

1.5 Uitkeringsfase: Waarde

Figuur 11. De totale waarde van tweedepijlerpensioenen in de uitkeringsfase, naar type pensioenuitvoerder

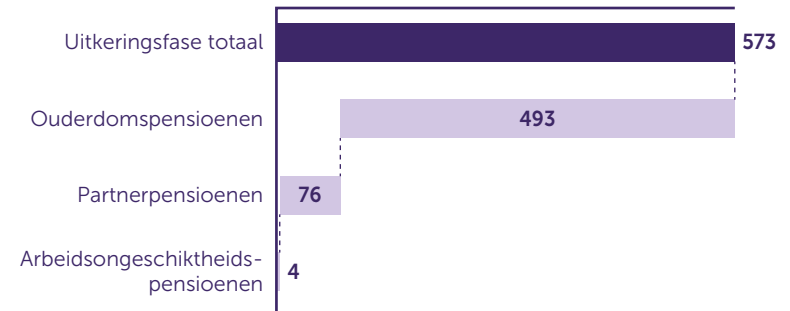
Waarde in uitkeringsfase (in miljarden €)

Op 31 december 2022 bedroeg de totale waarde van uitkeringen uit tweepijlerpensioenen € 573 miljard, zie figuur 11. Pensioenfondsen beheren met € 494 miljard circa 86% van alle lopende pensioenuitkeringen in Nederland. Bij verzekeraars en PPI's is € 79 miljard aan lopende pensioenuitkeringen ondergebracht.

Figuur 12. De totale waarde van tweedepijlerpensioenen in de uitkeringsfase, naar type uitkering

Waarde uitkeringsfase naar type uitkering (in miljarden €)

De totale waarde van de uitkeringsfase is verdeeld over drie verschillende type pensioenuitkeringen: ouderdomspensioenen, partnerpensioenen en arbeidsongeschiktheidspensioenen. Het overgrote deel van de waarde van de uitkeringsfase zit eind 2022 met ruim € 493 in ouderdomspensioenen (86%). Daarnaast bestaat de waarde van de lopende pensioenuitkeringen € 76 miljard aan partnerpensioenen (13%) en € 4 miljard arbeidsongeschiktheidspensioenen (1%), zie figuur 12.

Figuur 13a. Verdeling van de waarde van de uitkeringen (ouderdomspensioenen), naar type overeenkomst

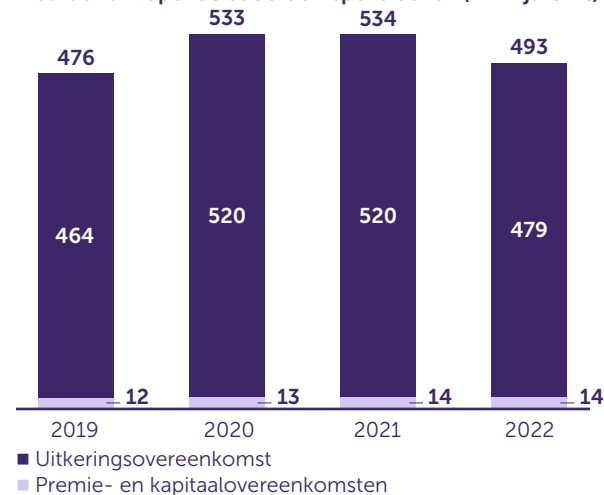
Waarde van lopende ouderdomspensioenen (in miljarden €)

Figuur 13a laat zien hoe de waarde van de lopende ouderdomspensioenen op 31 december 2022 verdeeld is over uitkerings-, premie- en kapitaalovereenkomsten. Hieruit blijkt dat de totale waarde van ouderdomspensioenen die voortkomen uit uitkeringsovereenkomsten ruim 34 keer groter is dan ouderdomspensioenen uit premie- en kapitaalovereenkomsten.

Figuur 13b. Trend in de verdeling van de waarde van de uitkeringen (ouderdomspensioenen), naar type overeenkomst

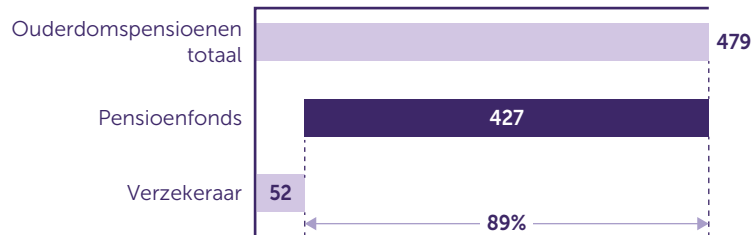
Waarde van lopende ouderdomspensioenen (in miljarden €)

Hoewel de totale waarde van lopende ouderdomspensioenen uit premie- en kapitaalovereenkomsten klein is, is het aandeel van premieovereenkomsten binnen ouderdomspensioenen in 2022 iets toegenomen. Toch blijft het aandeel van premie- en kapitaalovereenkomsten onder de 3%. Zie figuur 13b. De afname van de totale waarde van lopende ouderdomspensioenen in 2022 ten opzichte van 2021 is met name het gevolg van de gestegen markttrente.

Figuur 14. De totale waarde van lopende ouderdomspensioenen uit uitkeringsovereenkomsten, naar type pensioenuitvoerder

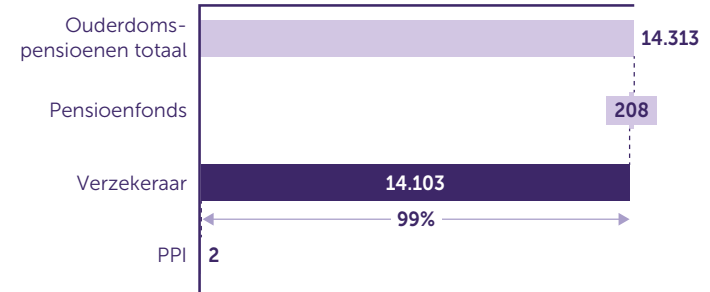
Waarde lopende ouderdomspensioenen uit uitkeringsovereenkomsten naar type uitvoerder (in miljarden €)

Figuur 14 laat zien hoe de waarde van lopende ouderdomspensioenen die voortkomen uit uitkeringsovereenkomsten verdeeld is onder de verschillende pensioenuitvoerders. Bijna 90% van de totale waarde is ondergebracht bij 150 pensioenfondsen die lopende ouderdomspensioenen uit uitkeringsovereenkomsten hebben, zij beheren gezamenlijk € 427 miljard. De resterende 10% zit bij acht verzekeraars.

Figuur 15. De totale waarde van lopende ouderdomspensioenen uit premie- en kapitaalovereenkomsten, naar type pensioenuitvoerder

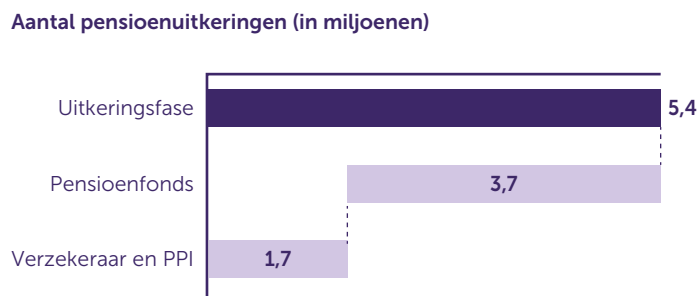
Waarde lopende ouderdomspensioenen uit premie- en kapitaalovereenkomsten naar type uitvoerder (in miljoenen €)

Figuur 15 laat zien dat eind 2022 99% van de waarde van lopende ouderdomspensioenen die voortvloeien uit een premie- of kapitaalovereenkomst (in totaal € 14 miljard) is ondergebracht bij tien verzekeraars. Een klein gedeelte hiervan bestaat uit variabele uitkeringen (€ 1.1 miljard); het overgrote deel is de waarde die hoort bij vastgestelde (hierna: vaste) uitkeringen. Meer informatie over vaste en variabele uitkeringen kan gevonden worden in hoofdstuk 3. Negentien pensioenfondsen beheren met € 208 miljoen slechts iets meer dan 1% van de ouderdomspensioenen die voortvloeien uit een premie- of kapitaalovereenkomst. Het aanbieden van een variabel uitkeringsproduct door PPI's is toegestaan maar omgeven door randvoorwaarden. Op het moment beheert voert slechts één PPI een uitkeringsproduct uit met naar verhouding nog een geringe waarde van € 2 miljoen.

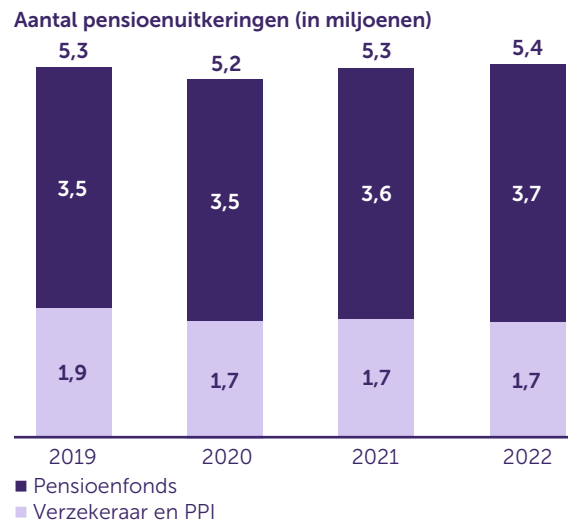
1.6 Uitkeringsfase: Deelnemers

Figuur 16a. Het aantal pensioengerechtigden, naar type pensioenuitvoerder

Figuur 16a laat zien dat er op 31 december 2022 5,4 miljoen pensioengerechtigden in Nederland zijn, waarvan 3,7 miljoen pensioengerechtigden (ruim twee op de drie) hun uitkering van een pensioenfonds ontvangen en 1,7 miljoen hun uitkering van een verzekeraar of PPI ontvangen. Dit kan een ouderdomspensioen, partnerpensioen of een arbeidsongeschiktheidsuitkering zijn.

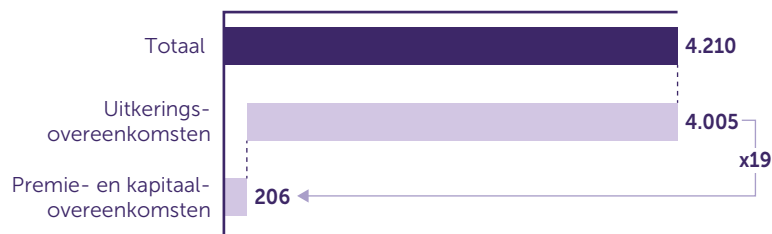
Figuur 16b. Trend in het aantal pensioenuitkeringen, naar type pensioenuitvoerder

Niet elke pensioengerechtigde is een uniek persoon; het is mogelijk dat een pensioengerechtigde in het verleden bij meerdere werkgevers pensioen heeft opgebouwd en daardoor van meerdere pensioenuitvoerders een uitkering ontvangt en daarmee meerdere keren is gerapporteerd.

Figuur 17. Het aantal lopende uitkeringen (ouderdomspensioenen), naar type overeenkomst

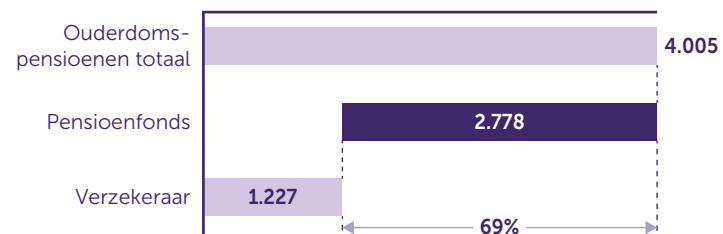
Aantal lopende ouderdomspensioenen (in duizendtallen)

Er zijn eind 2022 ruim vier miljoen lopende ouderdomspensioenen, zie figuur 17. Een deelnemer kan het ouderdomspensioen opgebouwd hebben via een uitkeringsovereenkomst of een premie- of kapitaalovereenkomst. Uit figuur 17 blijkt dat er eind 2022 er 19 keer zo veel lopende ouderdomspensioenen zijn die voortkomen uit een uitkeringsovereenkomst (ruim vier miljoen) als lopende ouderdomspensioenen die voortkomen uit een premie- of kapitaalovereenkomst.

Figuur 18. Het aantal ouderdomspensioenen uit uitkeringsovereenkomsten, naar type pensioenuitvoerder

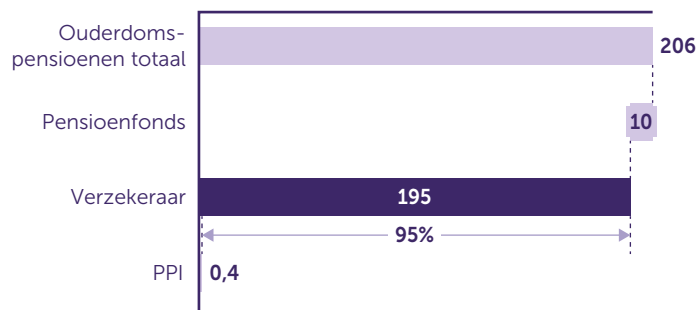
Aantal lopende ouderdomspensioenen uit uitkeringsovereenkomsten (in duizendtallen)

Van de vier miljoen lopende ouderdomspensioenen die voort zijn gekomen uit een uitkeringsovereenkomst worden bijna 2,8 miljoen uitkeringen (ruim 69%) beheerd door 150 pensioenfondsen en de overige 1,2 miljoen uitkeringen door acht verzekeraars, zie figuur 18.

Figuur 19. Het aantal ouderdomspensioenen uit premie- en kapitaalovereenkomsten, naar type pensioenuitvoerder

Aantal lopende ouderdomspensioenen uit premie- en kapitaalovereenkomsten (in duizendtallen)

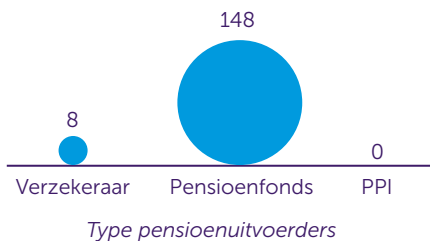
Er zijn in totaal 206 duizend lopende ouderdomspensioenen die voortkomen uit een premie- of kapitaalovereenkomst. Tien verzekeraars beheren 195 duizend, en daarmee dus ongeveer 95%, van alle lopende ouderdomspensioenen uit een premie- of kapitaalovereenkomst. Pensioenfondsen en PPI's beheren naar verhouding slechts een klein aandeel van de lopende uitkeringen uit premieovereenkomsten, negentien pensioenfondsen beheren 10 duizend van deze ouderdomspensioenen en één PPI beheert 354 ouderdomspensioenen, zie figuur 19.

2. Kenmerken van de regeling: DB

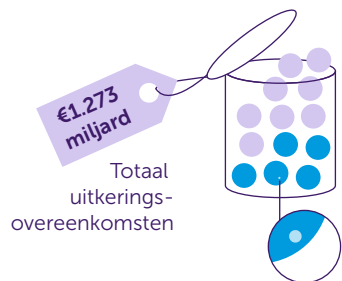

Pensioenuitvoerders

Er zijn in **totaal 156** pensioenuitvoerders die uitkeringsovereenkomsten aanbieden. De meeste zijn pensioenfondsen (**148**).

De pensioenpot: uitkeringsovereenkomsten

Waarde in de opbouwfase: €794 miljard (●)

Waarde in de uitkeringsfase: €479 miljard (●)

Hiervan is ruim **2 miljard** (●) niet opgeëist.

Dit gaat om 393 duizend gepensioneerden die hun pensioen van gemiddeld €5.290 niet opeisen.

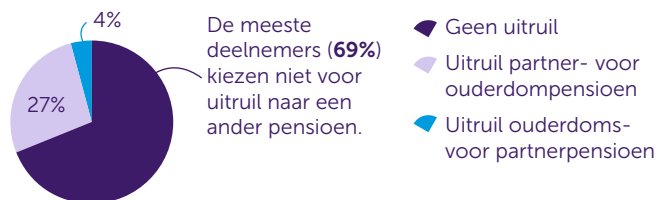
5,6 miljoen actieve deelnemers

4,0 miljoen ouderdomspensioenen

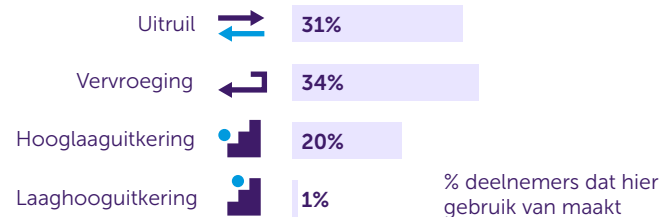

Uitruil- en keuzemogelijkheden

Uitruil- en keuzemogelijkheden op de pensioendatum

Maar weinig mensen maken gebruik van hun keuzemogelijkheden op hun pensioendatum:

Om een beeld te geven van de stand van zaken met betrekking tot uitkeringsovereenkomsten (DB-regelingen) in Nederland biedt deze publicatie een overzicht van de belangrijkste kenmerken, trends en ontwikkelingen binnen deze regelingen.

Bijna alle pensioenuitvoerders hebben eind 2022 een DB-regeling in portefeuille

156 van de in totaal 172 pensioenuitvoerders die eind 2022 in Nederland actief zijn, voeren een DB-regeling uit. Oftewel, negen van de tien pensioenuitvoerders heeft een DB-regeling in hun portefeuille.

Ruim 88% van het Nederlandse pensioenvermogen bevindt zich eind 2022 in een DB-regeling

Eind 2022 is het totale pensioenvermogen uit DB-regelingen € 1.273 miljard, waarvan € 794 miljard zich in de opbouwfase en € 479 miljard in de uitkeringsfase bevindt. Het vermogen in de opbouwfase is verdeeld over 15,6 miljoen pensioenen die worden opgebouwd door actieve en gewezen deelnemers. Het vermogen in de uitkeringsfase is verdeeld over 4 miljoen ouderdomspensioenen. Dit betekent dat eind 2022 bijna alle ouderdomspensioenen (97%) voortkomen uit een DB-regeling.

Ruim € 2 miljard van het DB-pensioenvermogen in de uitkeringsfase ligt eind 2022 nog op de plank bij pensioenuitvoerders

Eind 2022 is bijna twee miljard euro aan pensioenvermogen uit een DB-regelingen nog niet opgeëist door 393 duizend deelnemers die de pensioengerechtigde leeftijd dit jaar of eerder hebben behaald. Dit betekent dat de gemiddelde waarde van een niet-opgeëist pensioen uit een DB-regeling in 2022 ongeveer € 5.290 bedraagt.

Lichte stijging in het aantal niet opgeëiste pensioenen uit DB-regelingen

Hoewel het aantal pensioenen dat binnen een jaar na expiratie niet is opgeëist de afgelopen drie jaar gelijk blijft, is een lichte stijging te zien in het aantal pensioenen uit DB-regelingen dat langer dan één jaar na

expiratie nog niet is opgeëist. Als een pensioen een jaar na pensioering niet wordt opgeëist, is de kans groot dat deze langere tijd op de plank blijft liggen.

Deelnemers in een DB-regeling maken niet altijd gebruik van de keuzemogelijkheden binnen hun regeling

Deelnemers hebben verschillende keuzes binnen hun DB-regeling, zoals het vervroegen of uitstellen van het pensioen, variëren in uitkeringshoogte of pensioen uitruilen op pensioendatum. De meerderheid van de deelnemers maakt hier geen gebruik van en blijft in de default optie. Wel zijn er verschillen zichtbaar tussen type pensioenuitvoerders. Zo maken deelnemers bij pensioenfondsen vaker gebruik van vervroegmogelijkheden (39%) dan bij verzekeraars (8%). Ook wordt er door deelnemers bij pensioenfondsen vaker gebruik gemaakt van uitruilmogelijkheden: 30% van de deelnemers bij pensioenfondsen maakt gebruik van de uitruil van partnerpensioen naar ouderdomspensioen, tegen 13% van de deelnemers bij verzekeraars en PPI's.

Wanneer de meerderheid van de deelnemers in de default keuzeoptie blijft, is het de vraag of deelnemers geen behoefte hebben aan de keuzemogelijkheden die hen geboden worden, of dat er andere redenen zijn voor het geringe gebruik. Misschien past de default keuzeoptie goed bij de deelnemers populatie. Het kan ook zijn dat drempels in de keuzeomgeving een rol spelen. Of misschien is het maken van één of meerdere van deze keuzes voor deelnemers complex. Het is hoe dan ook belangrijk dat pensioenuitvoerders deelnemers begeleiden bij het maken van deze keuzes. En dat deelnemers in staat worden gesteld om een keuze te maken die past bij hun voorkeuren en financiële doelstelling of wensen.

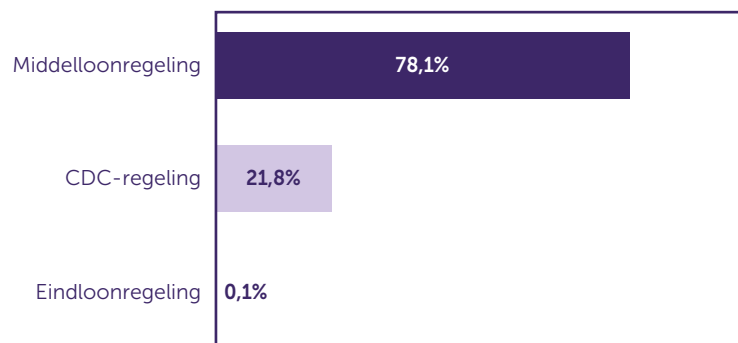
Bijna alle actieve deelnemers in een DB-regeling bouwen partnerpensioen op

Acht van de tien deelnemers met een partnerpensioen heeft een partnerpensioen op opbouwbasis. Het is belangrijk dat deze deelnemers tijdens de transitie naar het nieuwe stelsel worden gewezen op de gevolgen en risico's van wijziging van het partnerpensioen naar risicobasis.

2.1 Soorten DB-regelingen

Figuur 20a. Het aandeel actieve deelnemers met een middelloonregeling, CDC-regeling of eindloonregeling afgezet tegen het totaal aantal actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst

Uitkeringsovereenkomsten: aandeel actieve deelnemers

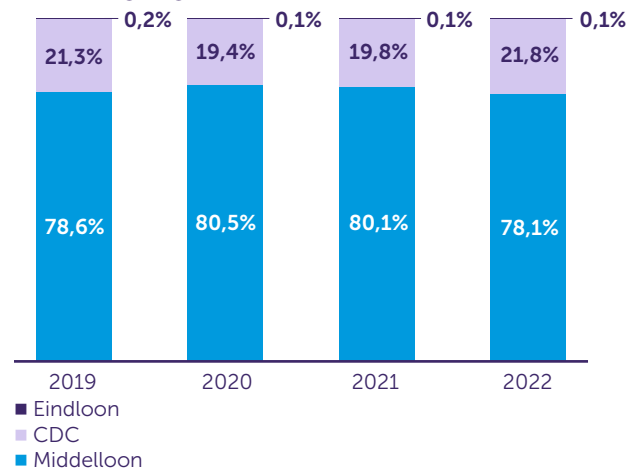

Figuur 20a laat de verdeling van actieve deelnemers over de verschillende soorten uitkeringsovereenkomsten zien, middelloonregelingen, CDC-regelingen en eindloonregelingen. In welke regeling een deelnemer is ingedeeld, heeft invloed op hoe de hoogte van het uiteindelijke pensioen wordt bepaald. Een middelloonregeling is eind 2022 het meest voorkomende type uitkeringsovereenkomst. Rond de 78% van de actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst, bouwt hun pensioen op via een middelloonregeling. Het gaat om ongeveer 4,4 miljoen actieve deelnemers waarvan de hoogte van het opgebouwde pensioen afhangt van het aantal dienstjaren en de hoogte van het gemiddelde inkomen.

De overige deelnemers bouwen op via een CDC-regeling (22%), waarbij de hoogte van het opgebouwde pensioen in beginsel ook afhankelijk is van het aantal dienstjaren en de hoogte van het gemiddelde inkomen. De hoogte van het op te bouwen pensioen staat echter

Figuur 20b. Trend in het aandeel actieve deelnemers met een middelloonregeling, CDC-regeling of eindloonregeling

Aandeel actieve deelnemers met middelloonregeling, CDC-regeling of eindloonregeling

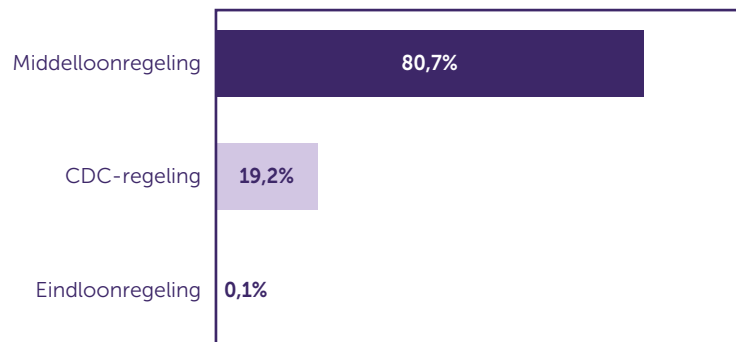

niet vast, omdat de premie (de contributie) voor meerdere jaren vaststaat. Vervolgens wordt jaarlijks beoordeeld of het beoogde pensioen daadwerkelijk kan worden opgebouwd. Is dat niet het geval, dan vindt in dat jaar een lagere pensioenopbouw plaats. Over kalenderjaar 2022 hebben 18 pensioenfondsen gerapporteerd dat voor 505 duizend deelnemers sprake was van een verlaagde opbouw. Een uiterst kleine groep, minder dan 1%, bouwt nog pensioen op via een eindloonregeling. Voor hen hangt de uiteindelijke pensioenuitkering af van het aantal dienstjaren en het laatst verdiende pensioengevende inkomen.

Sinds 2019 is er een gestage afname in deze groep die pensioen opbouwt via een eindloonregeling, zie figuur 20b. Daarentegen blijft het aantal deelnemers dat actief pensioen opbouwt via een middelloon- of CDC-regeling nagenoeg stabiel.

Figuur 21. De waarde van de verschillende typen regelingen voor uitkeringsovereenkomsten.

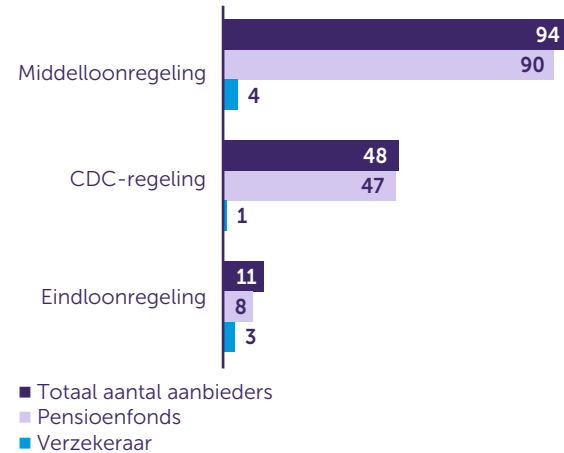
Aandeel waarde van de verschillende typen regelingen

Figuur 21 geeft inzicht in hoe de waarde van uitkeringsovereenkomsten verdeeld is over de verschillende typen uitkeringsovereenkomsten. Bijna 81% van de totale waarde van de pensioenen die actieve deelnemers opbouwen via uitkeringsovereenkomsten, wordt opgebouwd in een middelloonregeling. De waarde van deze pensioenen is circa € 403 miljard. De waarde van CDC-regelingen is circa € 95 miljard, en vormen hiermee ongeveer 19% van de totale waarde van uitkeringsovereenkomsten. De waarde van eindloonregelingen is het laagst met bijna € 709 miljoen en heeft hiermee een aandeel van minder dan 1%. Het gemiddelde opgebouwde pensioenvermogen van de actieve deelnemers met een eindloonregeling is met een bedrag van bijna € 143 duizend echter relatief groot, vergeleken met de vaker voorkomende middelloonregeling (€ 92 duizend) en CDC-regeling (€ 78 duizend).

Figuur 22. Aanbod van de verschillende typen regelingen voor uitkeringsovereenkomsten, naar pensioenuitvoerder.

Aanbod van de verschillende typen regelingen voor uitkeringsovereenkomsten, naar pensioenuitvoerder

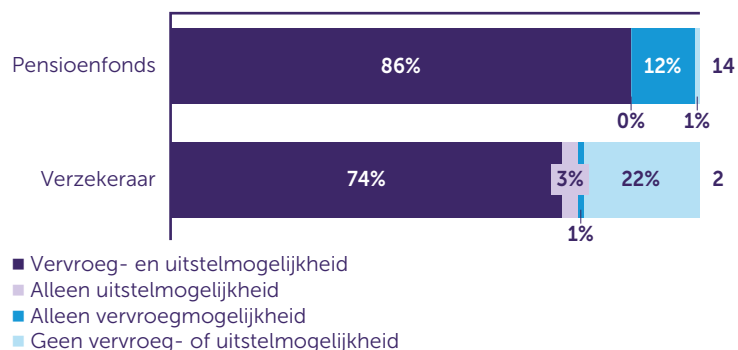
Figuur 22 laat zien dat de meeste pensioenuitvoerders die eind 2022 een uitkeringsovereenkomst in portefeuille hebben, een middelloonregeling uitvoeren. Middelloonregelingen worden uitgevoerd door 90 pensioenfondsen en vier verzekeraars. CDC-regelingen worden uitgevoerd door 47 pensioenfondsen en slechts één verzekeraar. Eindloonregelingen worden aangeboden door drie verzekeraar en acht (ondernemings)pensioenfondsen.

2.2 Keuzes binnen DB-regelingen

2.2.1 Vervroeg- en uitstelmogelijkheden

Figuur 22a. Het aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst dat op pensioendatum gebruik kan maken van een uitstel- of vervroegmogelijkheid

Aantal deelnemers met uitkeringsovereenkomst (in miljoenen)

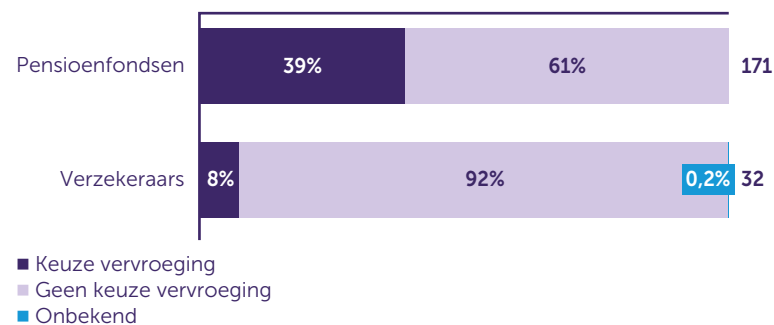

Als de pensioenregeling het mogelijk maakt, heeft een deelnemer met een uitkeringsovereenkomst de keuze om de ingangsdatum van zijn pensioen te vervroegen of uit te stellen en daarmee af te wijken van de pensioenrichtleeftijd die vanuit de regeling is voorgeschreven. De deelnemer kan er bijvoorbeeld voor kiezen het pensioen eerder in te laten gaan, en het aan te laten sluiten op het moment dat de AOW-uitkering ingaat. Of de deelnemer kan het pensioen uitstellen tot maximaal 5 jaar na de ingang van de AOW-leeftijd.

Figuur 22a laat zien dat 78% van de deelnemers in een uitkeringsovereenkomst bij verzekeraars de keuze hebben om het pensioen te vervroegen en/of uit te stellen. Bij pensioenfondsen hebben nagenoeg alle deelnemers de keuze om het pensioen te vervroegen en/of uit te stellen, namelijk 99%, waarvan 12% alleen een mogelijkheid heeft tot het vervroegen maar niet tot het uitstellen van het pensioen.

22b. Het aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die in het rapportagejaar de pensioendatum bereikten en gebruik konden maken van een uitstel- of vervroegmogelijkheid

Aantal deelnemers met een in 2022 ingegaan pensioen, die gebruik konden maken van vervroegmogelijkheden (in duizendtallen)

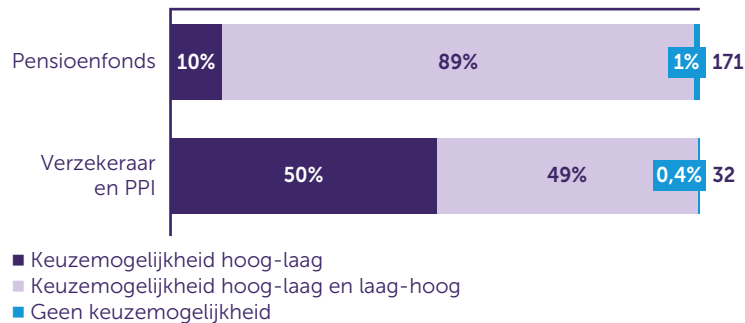

Figuur 22b laat zien dat deelnemers met een uitkeringsovereenkomst bij pensioenfondsen die in het rapportagejaar de pensioendatum bereikten en gebruik konden maken van vervroegmogelijkheden, dit vaker deden dan bij verzekeraars. 39% maakt daar de keuze om hun pensioen te vervroegen, tegenover acht procent van de deelnemers bij verzekeraars. De AFM heeft geen gegevens over het aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om hun pensioen uit te stellen.

2.2.2 Variëren in uitkeringshoogte

Figuur 23. De keuzemogelijkheden voor variatie in uitkeringshoogte van deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen gingen

Aantal deelnemers met in 2022 ingegaan pensioen vanuit uitkeringsovereenkomst (in duizendtallen)

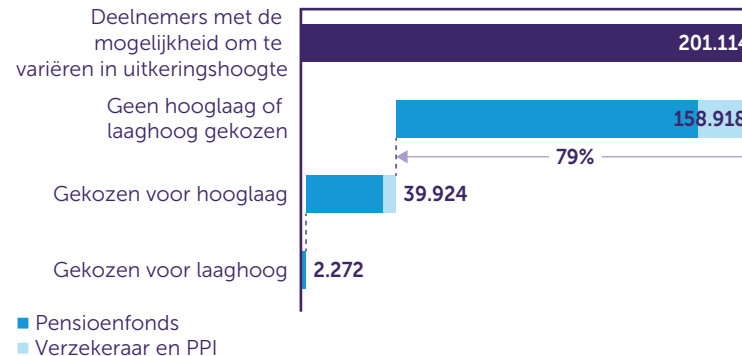

Afhankelijk van de pensioenuitvoerder, kunnen deelnemers met een uitkeringsovereenkomst op pensioendatum kiezen om te variëren met hun uitkeringshoogte. Dit kunnen ze doen door te kiezen voor een hooglaag- of laaghoogconstructie. Bij een hooglaagconstructie ontvangt een deelnemer de eerste jaren na pensionering een hogere uitkering. Daarna ontvangt de deelnemer levenslang een lagere uitkering. De laaghoogconstructie werkt andersom.

Figuur 23 laat zien dat voor de meeste deelnemers met een uitkeringsovereenkomst geldt dat zij op pensioendatum kunnen kiezen voor de hooglaag- en/of laaghoogconstructie. Bij zowel pensioenfondsen als verzekeraars heeft slechts circa één procent of minder van de deelnemers geen enkele mogelijkheid om te kiezen voor een variatie in de uitkeringshoogte. Op pensioendatum kunnen 89% van de deelnemers bij pensioenfondsen kiezen voor een hoog-laag of laag-hoog uitkering en 10% voor een hoog-laag uitkering kiezen. Bij verzekeraars en PPI's is dit respectievelijk 49% en 50%. Er zijn geen uitvoerders die alleen de keuzemogelijkheid voor laag-hoog aanbieden.

Figuur 24. De keuzes van deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen zijn gegaan en de mogelijkheid hadden om te kiezen voor een hooglaag- of laaghoogconstructie.

Aantal pensioenfondsen

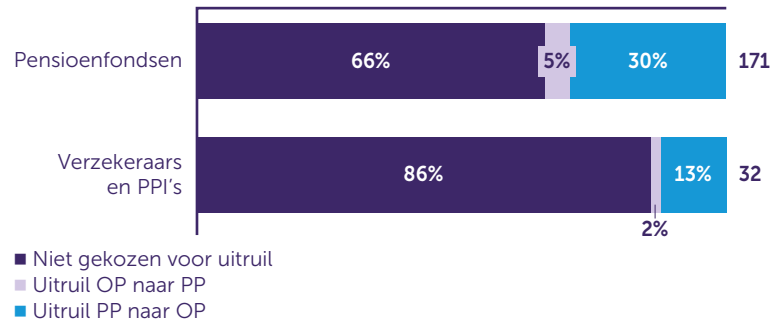
Figuur 24 laat zien dat een kleine groep van de deelnemers die kunnen kiezen om te variëren met hun uitkeringshoogte, hier bij pensionering ook gebruik van maakt. Op 31 december 2022 heeft 21% van de deelnemers met een in 2022 ingegaan pensioen vanuit een uitkeringsovereenkomst, gebruik gemaakt van de mogelijkheid om te variëren met hun uitkeringshoogte. Van alle deelnemers met een uitkeringsovereenkomst bij pensioenfondsen koos in 2022 21% van de deelnemers om te variëren met hun uitkeringshoogte. Hierbij koos 20% voor de hooglaagconstructie en slechts 1% voor de laaghoogconstructie.

Bij verzekeraars en PPI's zien we eenzelfde beeld: 19% van alle deelnemers met een uitkeringsovereenkomst bij een verzekeraar of PPI koos in 2022 om te variëren in uitkeringshoogte. Het merendeel koos hierbij voor een hooglaagconstructie en minder dan 1% voor de laaghoogconstructie.

2.2.3 Uitruielmogelijkheden

Figuur 25. Aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst dat pensioen uitruilde op pensioendatum.

Aantal deelnemers met in 2022 ingegaan pensioen vanuit uitkeringsovereenkomst (in duizendtallen)

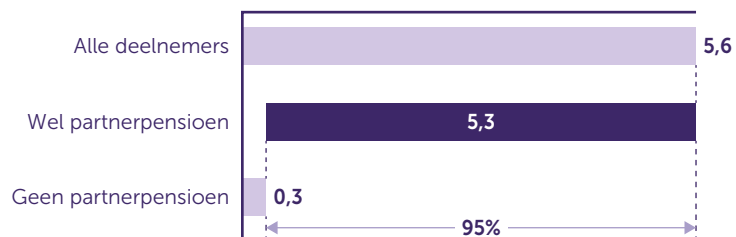

Deelnemers hebben op pensioendatum het wettelijke recht om hun pensioen uit te ruilen. Dit betekent dat zij zowel het partnerpensioen om kunnen zetten in een hoger ouderdompensioen als andersom. Figuur 25 laat zien dat de deelnemers die in 2022 vanuit een uitkeringsovereenkomst met pensioen gingen, op pensioendatum weinig gebruik hebben gemaakt van de uitruilmogelijkheden. Bij pensioenfondsen maakten in 2022 circa 35% van de deelnemers met een uitkeringsovereenkomst op pensioendatum gebruik van uitruil, en bij verzekeraars en PPI's was dat ongeveer 15%. Onder deze deelnemers kwam uitruil van partnerpensioen naar hoger ouderdompensioen vaker voor dan de uitruil van ouderdompensioen naar partnerpensioen.

2.3 Partnerpensioen

Figuur 26. Aantal actieve deelnemers in een uitkeringsovereenkomst met wel of geen partnerpensioen, onderverdeeld naar een bepaald dan wel onbepaald partnerpensioen

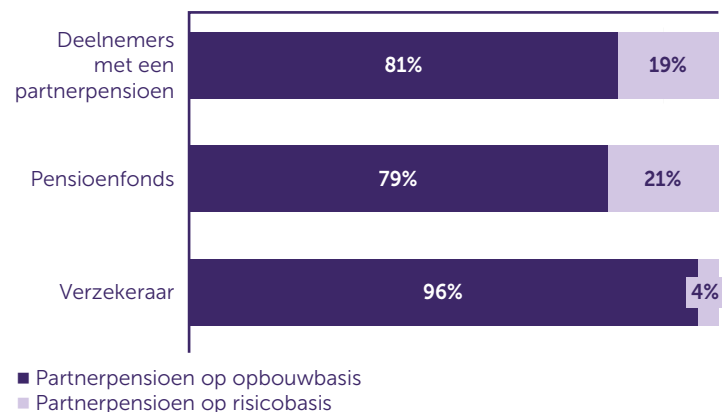
Aantal actieve deelnemers (in miljoenen)

Afhankelijk van de regeling, kunnen actieve en gewezen deelnemers in een uitkeringsovereenkomst partnerpensioen opbouwen. Uit figuur 26 blijkt dat 95% van de actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst een partnerpensioen opbouwt. Dit betekent dat er driehonderd-duizend actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst zijn die geen partnerpensioen opbouwen.

Figuur 28. Aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst die een partnerpensioen hebben, naar type partnerpensioen (opbouw- of risicobasis)

Aantal deelnemers met een uitkeringsovereenkomst en een partnerpensioen (in miljoenen)

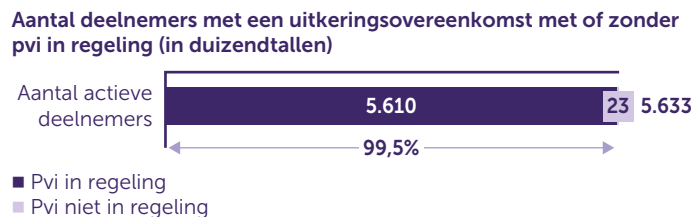

Een partnerpensioen kan op opbouw- of op risicobasis zijn. Voor deelnemers met een partnerpensioen op risicobasis geldt dat bij het opzeggen van de arbeidsovereenkomst (oftewel, wanneer de deelnemer niet meer deelneemt aan de oude pensioenregeling) het partnerpensioen vervalt. Wanneer een deelnemer na uitdienst-treding komt te overlijden, ontvangt diens partner in beginsel dus geen pensioenuitkering. Figuur 28 laat zien dat van alle deelnemers met een uitkeringsovereenkomst en een partnerpensioen, bijna één op de vijf een partnerpensioen op risicobasis kent.

Van alle deelnemers met een uitkeringsovereenkomst bij pensioen-fondsen geldt dat bijna 80% een partnerpensioen op opbouwbasis kent en iets meer dan 20% op risicobasis. Bij verzekeraars heeft naar verhouding een kleiner gedeelte van de deelnemers met een uit-keringsovereenkomst een partnerpensioen op risicobasis, namelijk slechts 4%.

2.4 Arbeidsongeschiktheid

Figuur 29. Aandeel actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst met premievrijstelling (pvi) in de regeling.

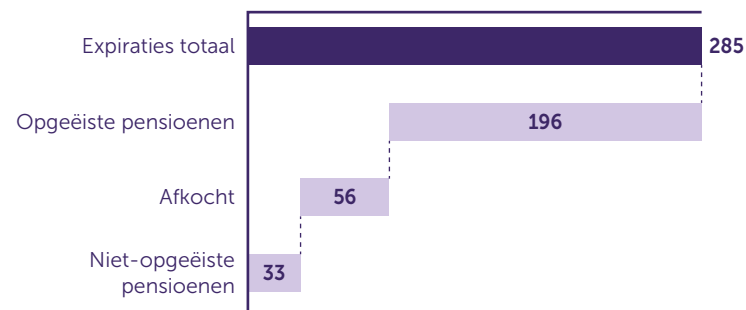

Figuur 29 laat zien dat voor bijna alle actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst de pensioenopbouw wordt voortgezet in het geval van arbeidsongeschiktheid (premiëvrijstelling bij arbeidsongeschiktheid, pvi). Voor minder dan 1% van de actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst geldt dat zij in het geval van arbeidsongeschiktheid, geen pensioen meer opbouwen.

2.5 Pensioenen aan het einde van de looptijd

Figuur 30. Aantal geëxpireerde pensioenen uit een uitkeringsovereenkomst in rapportagejaar verdeeld naar afgekochte pensioenen, opgeëiste en niet-opgeëiste pensioenen

Aantal expiraties uitkeringsovereenkomsten in 2022 (in duizendtallen)

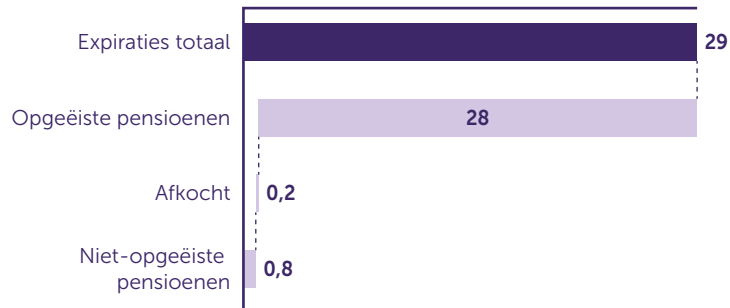
Uit figuur 30 blijkt dat in het rapportagejaar 285 duizend pensioenen uit een uitkeringsovereenkomst de 'einddatum' hebben bereikt, oftewel deze deelnemer hebben in 2022 hun reglementaire pensioendatum (richtpensioendatum) bereikt (ook wel: expiraties).

Een expiratie kan opgeëist worden (omgezet worden in een pensioenuitkering) of afgekocht worden wanneer de waarde van het opgebouwde pensioen onder de afkoopgrens ligt, in de zin van artikel 66 Pensioenwet. Wanneer deelnemers een pensioen afkopen, ontvangen zij het opgebouwde pensioenvermogen in één keer en wordt er geen maandelijks ouderdompensioen uitgekeerd.

Figuur 30 laat zien dat 196 duizend van de expiraties uit een uitkeringsovereenkomst in 2022, op 31 december 2022 waren omgezet in een pensioenuitkering. Oftewel, 69% van de expiraties waren binnen een jaar opgeëist. De overige expiraties zijn vanwege een waarde onder de afkoopgrens afgekocht (20%) of moeten nog worden opgeëist (12%).

Figuur 31. Waarde van de geëxpireerde pensioenen uit een uitkeringsovereenkomst in rapportagejaar verdeeld naar afgekochte pensioenen, opgeëiste en niet-opgeëiste pensioenen

Waarde van expiraties uit uitkeringsovereenkomsten in 2022
(in miljarden €)

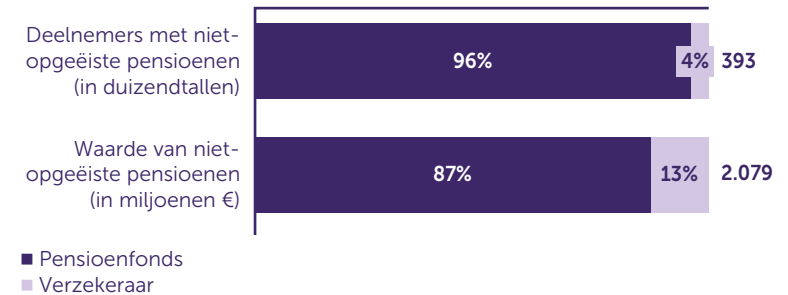

Figuur 31 laat zien dat de totale waarde van de 285 duizend pensioenen die in het rapportagejaar geëxpireerd zijn, gelijk staat aan meer dan € 29 miljard. Dit betekent dat een pensioen dat in 2022 de 'einddatum' heeft bereikt, een gemiddelde opgebouwde waarde van ongeveer € 102 duizend heeft.

Het grootste gedeelte van de waarde van de expiraties uit uitkeringsovereenkomsten in 2022 is in dit jaar opgeëist. Deze pensioenen hebben een gemiddelde opgebouwde waarde van ongeveer € 143 duizend. De afgekochte expiraties hebben een gemiddelde opgebouwde waarde van ongeveer € 3,6 duizend en de nog niet-opgeëiste pensioenen hebben een gemiddelde opgebouwde waarde van ongeveer € 24 duizend.

Figuur 32. Verdeling van deelnemers (in duizendtallen) en waarde (in miljarden) van nog niet-opgeëiste pensioenen naar type pensioenuitvoerder (uitkeringsovereenkomsten)

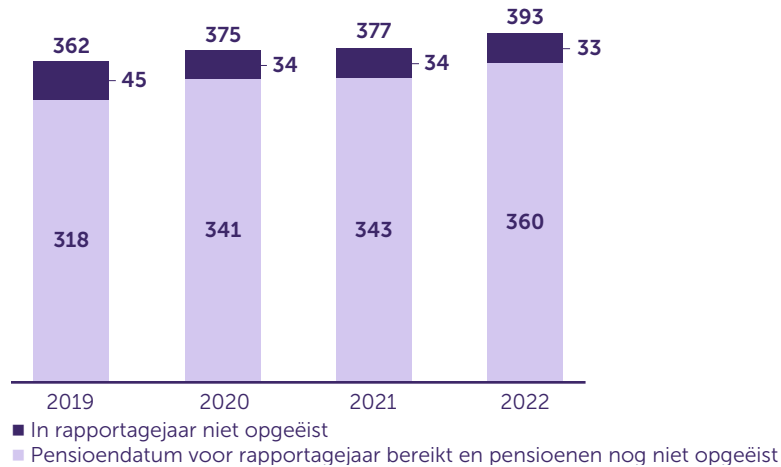
Uitkeringsovereenkomsten: niet-opgeëiste pensioenen

Uit figuur 32 blijkt dat er in totaal 393 duizend deelnemers met een uitkeringsovereenkomst zijn die de pensioendatum in het verleden hebben bereikt, maar hun pensioen in het rapportagejaar nog steeds niet hebben opgeëist, met een totale waarde van € 2.079 miljoen. Dit betekent dat de gemiddelde waarde van een niet-opgeëist pensioen ongeveer € 5.290 bedraagt. Bijna alle deelnemers die hun pensioen uit een uitkeringsovereenkomst niet hebben opgeëist, zitten bij pensioenfondsen. Pensioenfondsen beheren ook het merendeel van de waarde van deze niet-opgeëiste pensioenen.

Figuur 33. Trend in het aantal niet-opgeëiste pensioenen uit uitkeringsovereenkomsten

Aantal niet-opgeëiste pensioenen uit uitkeringsovereenkomsten (in duizendtallen)

In figuur 33 zijn de niet-opgeëiste pensioenen en deelnemers tot eind 2022 meegenomen. Het is echter niet ondenkbaar dat deelnemers die in kalenderjaar 2022 de pensioendatum hebben bereikt hun pensioen alsnog opeisen. De niet-opgeëiste pensioenen van deelnemers, die in 2022 de pensioendatum hebben bereikt, heeft een waarde van € 790 miljoen. Het gaat om 33 duizend deelnemers. Dit betekent dat eind 2022 ongeveer € 1.289 miljoen aan pensioen 'op de plank' ligt bij pensioenuitvoerders van ongeveer 360 duizend deelnemers die de pensioendatum hebben bereikt vóór 1 januari 2022. De gemiddelde waarde van deze niet-opgeëiste pensioenen is dus bijna € 3.579 per deelnemer. Het grootste deel van de waarde van niet-opgeëiste pensioenen bij uitkeringsovereenkomsten ligt bij pensioenfondsen.

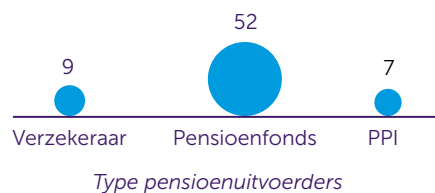
De AFM heeft geen onderzoek gedaan naar de redenen voor het niet opeisen van het pensioen. Het is mogelijk dat de pensioenuitvoerder de deelnemer niet heeft kunnen bereiken omdat zij bijvoorbeeld in het buitenland wonen. Maar het is ook mogelijk dat een deelnemer (bewust) zijn pensioen niet heeft opgeëist, bijvoorbeeld omdat dit fiscaal nadelig kan uitpakken.

3. Kenmerken van de regeling: DC

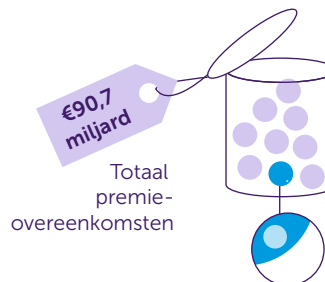

Pensioenuitvoerders

Er zijn in **totaal 68** pensioenuitvoerders die premieovereenkomsten aanbieden. De meeste (**52**) zijn pensioenfondsen.

De pensioenpot: premieovereenkomsten

Waarde in de opbouwfase **€76,4 miljard** (●)

Waarde in de uitkeringsfase **€14,3 miljard** (●)

Hiervan is ruim **€281 miljoen** (●) niet opgeëist.

Dit gaat om 12 duizend gepensioneerden die hun pensioen van gemiddeld €23.540 niet opeisen.

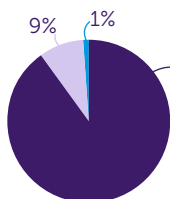
1,8 miljoen actieve deelnemers

205.868 ouderdomspensioenen

Uitruil- en keuzemogelijkheden

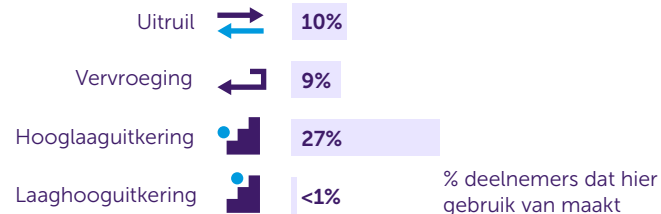
De meeste deelnemers (**90%**) kiezen niet voor uitruil naar een ander pensioen.

- Geen uitruil
- Uitruil partner- voor ouderdomspensioen
- Uitruil ouderdoms- voor partnerpensioen

Uitruil- en keuzemogelijkheden op de pensioendatum

Maar weinig mensen maken gebruik van hun keuzemogelijkheden op hun pensioendatum:

Om een beeld te geven van de stand van zaken met betrekking tot premieovereenkomsten (DC-regelingen) in Nederland biedt deze publicatie een overzicht van de belangrijkste kenmerken, trends en ontwikkelingen van dit type overeenkomst.

Eind 2022 zijn er in Nederland 68 pensioenuitvoerders die DC-regelingen aanbieden

Iets minder dan de helft van de pensioenuitvoerders heeft in 2022 een DC-regeling in portefeuille. Deze uitvoerders beheren DC-regelingen met een totaal vermogen van € 91 miljard, waarvan € 76 miljard zich in de opbouwfase en € 14 miljard in de uitkeringsfase bevindt. Het vermogen in de opbouwfase is verdeeld over 5,4 miljoen pensioenen die worden opgebouwd door actieve en gewezen deelnemers. Het vermogen in de uitkeringsfase is verdeeld over 206 duizend ouderdomspensioenen.

€ 282 miljoen van het DC-pensioenvermogen in de uitkeringsfase ligt eind 2022 nog op de plank bij pensioenuitvoerders

Eind 2022 is € 282 miljoen aan pensioenvermogen uit DC-regelingen nog niet opgeëist door twaalfduizend deelnemers die de pensioengerechtigde leeftijd dit jaar of eerder hebben behaald. Dit betekent dat de gemiddelde waarde van een niet-opgeëist pensioen uit een DC-regeling in 2022 ongeveer € 24.000 bedraagt.

Lichte stijging in het aantal niet opgeëiste pensioenen uit DC-regelingen

Hoewel het aantal pensioenen dat binnen een jaar na expiratie niet is opgeëist de afgelopen drie jaar gelijk blijft, is een lichte stijging te zien in het aantal pensioenen uit DC-regelingen dat langer dan één jaar na expiratie nog niet is opgeëist. Als een pensioen een jaar na pensioering niet wordt opgeëist, is de kans groot dat deze langere tijd op de plank blijft liggen.

93% van de deelnemers in DC-regelingen sorteert voor op een vaste uitkering

De vaste uitkering is in de meeste gevallen de defaultuitkering en weinig deelnemers wijken in 2022 af van deze default voorsorteerkeuze. Dit is ook terug te zien in het aantal lopende uitkeringen uit DC-regelingen. Minder dan 4% van de lopende uitkeringen uit een DC-regeling heeft in 2022 een variabele uitkering. Het aandeel variabele uitkeringen is over de afgelopen jaren licht gestegen, maar blijft laag.

Deelnemers in een DC-regeling maken niet altijd gebruik van de keuzemogelijkheden binnen hun regeling

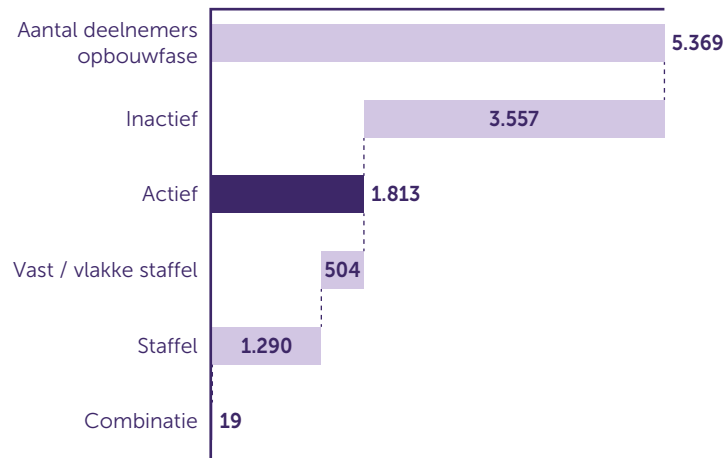
Deelnemers hebben verschillende keuzes binnen hun DC-regeling, zoals het vervroegen of uitstellen van het pensioen, variëren in uitkeringshoogte of pensioen uitruilen op pensioendatum. De meerderheid van de deelnemers maakt hier echter geen gebruik van en blijft in de default optie. Wanneer de meerderheid van de deelnemers in de default keuzeoptie blijft, is het de vraag of deelnemers geen behoefte hebben aan de keuzemogelijkheden die hen geboden worden, of dat er andere redenen zijn voor het geringe gebruik. Veel gebruik van de default hoeft geen probleem te zijn wanneer de default keuzeoptie goed aansluit bij de deelnemers populatie. Het kan echter ook zijn dat drempels in de keuzeomgeving een rol spelen. Of misschien is het maken van één of meerdere van deze keuzes voor deelnemers complex. Het is hoe dan ook belangrijk dat pensioenuitvoerders deelnemers begeleiden bij het maken van deze keuzes. En dat deelnemers in staat worden gesteld om een keuze te maken die past bij hun voorkeuren en financiële doelstelling of wensen.

3.1 Soorten DC-regelingen

3.1.1 Premiesystematiek

Figuur 34. Aantal deelnemers met een premieovereenkomst in de opbouwfase, naar type premiesystematiek.

Aantal deelnemers met premieovereenkomsten in de opbouwfase (in duizendtallen)

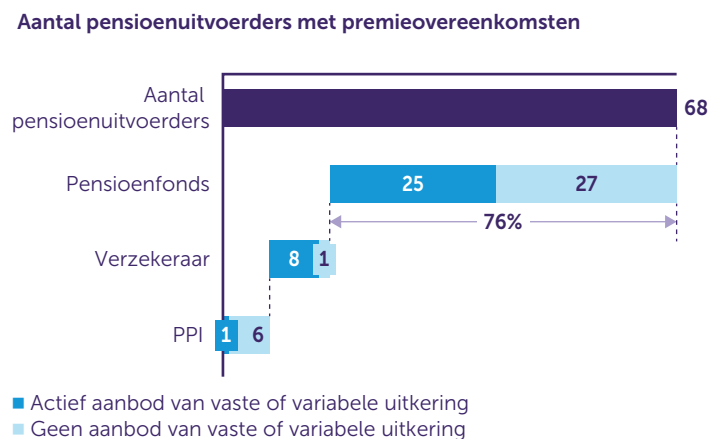

Figuur 34 laat zien dat er in het rapportage jaar ruim 1,8 miljoen deelnemers actief pensioen opbouwen via een premieovereenkomst. Binnen de premieovereenkomsten zijn er verschillende systemen die gehanteerd worden voor het inleggen van de premie: een vast percentage van de pensioengrondslag (ook wel vlakke premie) of een staffel volgende premie. Met 'combinatie', zoals opgenomen in figuur 34 bedoelt de AFM dat een deelnemer niet een vast percentage van de pensioengrondslag of staffel heeft. De deelnemer bouwt bijvoorbeeld op via een vast bedrag of een percentage van het pensioengevend inkomen. Ook combinaties vallen hieronder; dus de situatie dat deelnemers zowel een vast percentage als een staffel hebben, omdat zij meerdere regelingen bij dezelfde pensioenuitvoerder hebben.

Voor 28% van de actieve deelnemers met een premieovereenkomst geldt dat de premie die jaarlijks voor hen wordt ingelegd, een vast percentage van de pensioengrondslag is. Voor deze deelnemers stijgt de premie dus niet mee met hun leeftijd. Voor de overige 71% van de deelnemers ontwikkelt de premie zich via een staffel waarbij de ingelegde premie naarmate de deelnemer ouder wordt, toeneemt. Er is een kleine groep deelnemers (negentienduizend in totaal) die niet onder één van de twee eerdergenoemde premiesystematieken valt.

3.1.2 Type uitkering

Figuur 35. Aantal pensioenuitvoerders met premieovereenkomsten dat wel of geen vaste of variabele uitkering aanbiedt

Figuur 35 laat zien dat van de 52 pensioenfondsen die premieovereenkomsten uitvoeren, iets meer dan de helft hiervoor geen pensioenuitkering aanbiedt. Deelnemers bij de pensioenfondsen die geen vaste en/of variabele uitkering aanbieden, of niet beide varianten van de uitkering, hebben een (beperkt) shoprecht. Dit betekent dat zij de uitkering te zijner tijd bij een verzekeraar of PPI moeten inkopen. Informatie over het shoprecht moet tijdig aan de deelnemer worden verstrekt, zodat hij de mogelijkheid heeft verschillende offertes op te vragen en deze te vergelijken. Er zijn negen verzekeraars en zeven PPI's die premieovereenkomsten uitvoeren, waarvan acht verzekeraars en één PPI's een vaste of variabele uitkering aanbieden. Een PPI mag enkel variabele uitkeringen aanbieden.

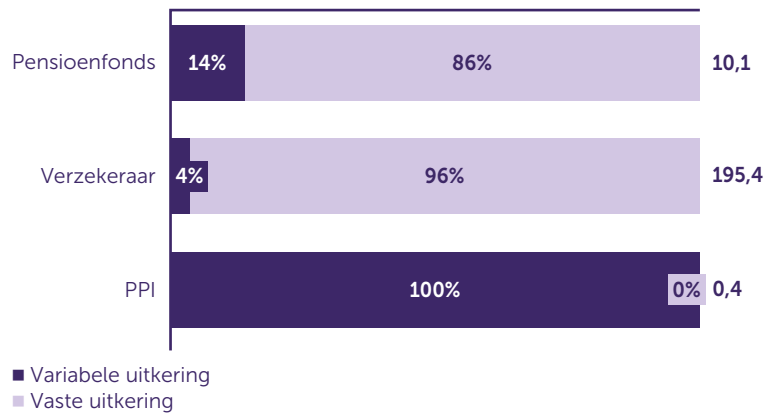
Figuur 36. Aantal uitkeringen uit een premieovereenkomst naar type uitkering

Op pensioendatum moeten deelnemers die pensioen opbouwen via een premieovereenkomst kiezen tussen een vaste of variabele pensioenuitkering. Figuur 36 laat zien dat bijna alle gepensioneerden met een uitkering uit een premieovereenkomst, voor een vaste uitkering hebben gekozen. Op 31 december 2022 werden uit een premieovereenkomst in totaal iets meer dan 197 duizend vaste uitkeringen en bijna negenduizend variabele uitkeringen uitgevoerd. Dit betekent dat er bijna 23 keer zo veel vaste uitkeringen uit een premieovereenkomst zijn dan variabele uitkeringen.

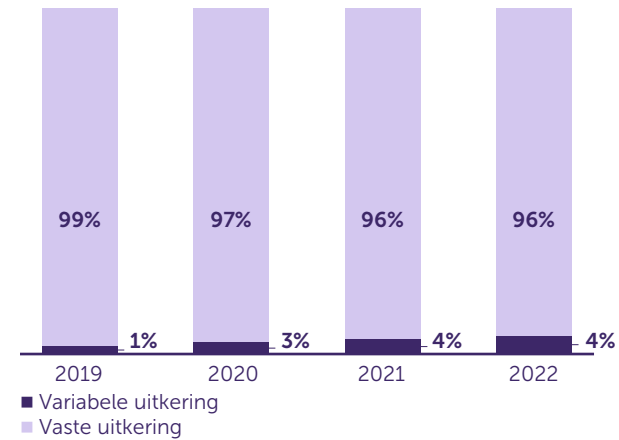
Figuur 37a. Aantal uitkeringen uit een premieovereenkomst per type pensioen-uitvoerder, naar type uitkering

Aantal uitkeringen uit premieovereenkomst (in duizendtallen)

Figuur 37a geeft een overzicht van het aantal variabele en vaste uitkering uit premieovereenkomsten die pensioenuitvoerders in het rapportagejaar uitvoeren. Hieruit blijkt dat zowel verzekeraars als pensioenfondsen voornamelijk premieovereenkomsten met een vaste uitkering voor hun deelnemers uitvoeren. Slechts 14% van de uitkeringen uit een premieovereenkomst bij pensioenfondsen en 4% van de uitkeringen uit een premieovereenkomst bij een verzekeraar is een variabele uitkering. Een PPI mag enkel variabele uitkeringen aanbieden.

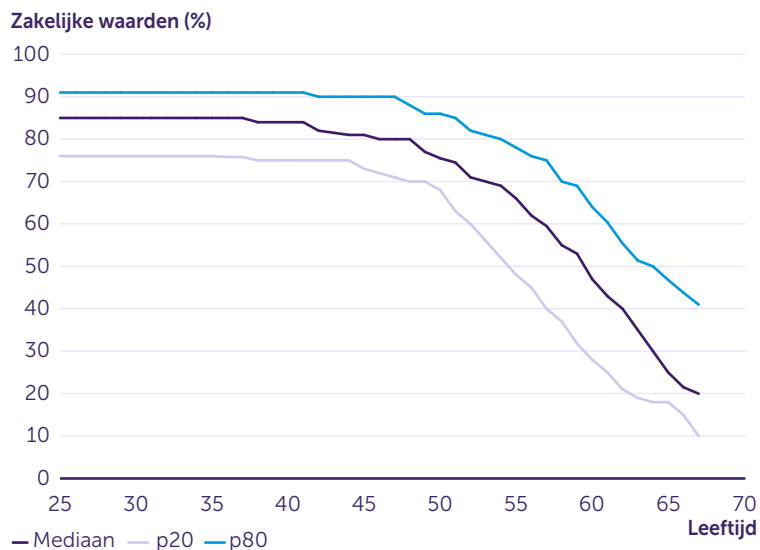
Figuur 37b. Trend in het aandeel vaste en variabele uitkeringen uit een premieovereenkomst

Uit figuur 37b blijkt dat het aandeel variabele uitkeringen over de afgelopen drie jaar licht gestegen is.

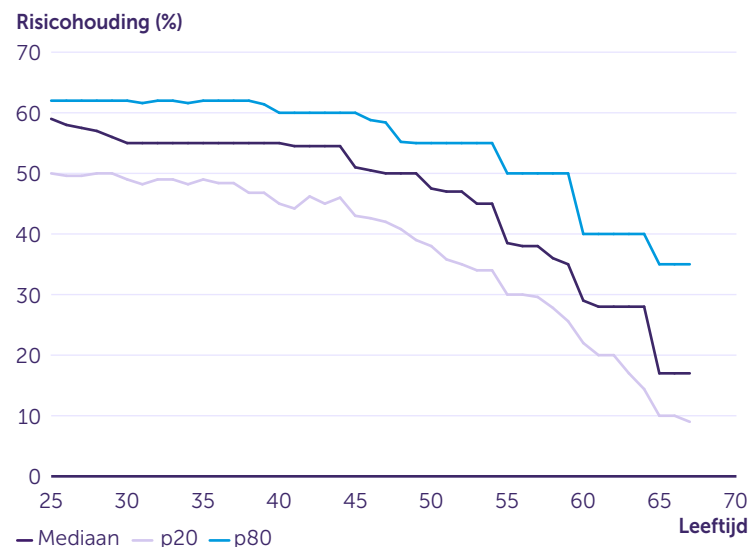
3.1.3 Beleggingsmix

Figuur 39. Het percentage zakelijke waarden binnen premieovereenkomsten naar leeftijd in 2022

Binnen premieovereenkomsten wordt het pensioen veelal opgebouwd door te beleggen volgens het lifecyclesysteem. Figuur 39 laat zien dat de beleggingsmix van deelnemers met leeftijd verschuift van zakelijke waarden (zoals aandelen) naar vastrentende waarden (zoals obligaties). Het mediane percentage zakelijke waarden neemt af van 85% op leeftijd 25 jaar naar 18% op leeftijd 67 jaar. Ten opzichte van het vorige rapportagejaar zijn er sectorbreed geen grote verschillen. De verschillen tussen pensioenuitvoerders kunnen echter groot zijn. Op bijvoorbeeld 55-jarige leeftijd hanteert 20% van de pensioenuitvoerders een percentage zakelijke waarden groter dan 75%, terwijl een andere 20% van de pensioenuitvoerders een percentage zakelijk waarden hanteert lager dan 45%. Ook bij overige leeftijden is de bandbreedte ruim. Het beleggingsrisico waar een deelnemer aan staat blootgesteld is dus sterk afhankelijk van de uitvoerder waar zijn pensioen is ondergebracht.

Figuur 40. De risicohouding binnen premieovereenkomsten naar leeftijd in 2022

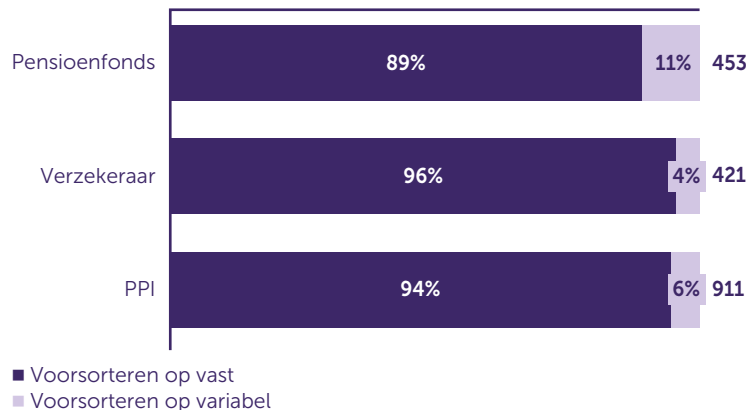
Naast het beleggingsprofiel hebben de pensioenuitvoerders ook de risicohouding die zij voor deelnemers hanteren, gerapporteerd, zie figuur 40. Hieruit blijkt dat de risicohouding een vergelijkbaar dalend verloop heeft als het aandeel zakelijke waarden, zij het dat het verloop minder vloeiend oogt. De oorzaak is dat voor bepaalde leeftijdscohorten vaak dezelfde risicohouding is gerapporteerd. Er zijn geen noemenswaardige veranderingen in de gerapporteerde risicohouding vergeleken met voorgaande jaren.

3.2 Keuzes binnen DC-regelingen

3.2.1 Voorsorteermogelijkheden

Figuur 41. Aantal deelnemers dat voorsorteert op een vaste of variabele uitkering, afgezet tegen alle deelnemers die kunnen voorsorteren

Aantal deelnemers dat voorsorteert op vaste of variabele uitkering (in duizendtallen)

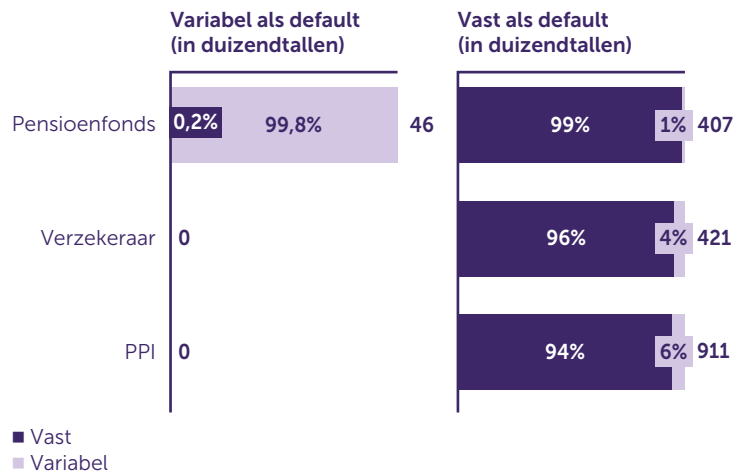

Voor (de meeste) deelnemers in een premieovereenkomst geldt dat zij gedurende de opbouwfase voorsorteren op een vaste of variabele uitkering. Een pensioenuitvoerder vraagt de deelnemer naar zijn voorlopige voorkeur voor een vaste of variabele uitkering zodra de beleggingsmix die voorsorteert op een vaste uitkering af gaat wijken van de beleggingsmix die voorsorteert op een variabele uitkering (Artikel 14d Besluit uitvoering Pensioenwet en verplichte beroepspensioenregeling). Over het algemeen valt dat moment rond de vijftien jaar voor pensioendatum. Op dit moment maakt de deelnemer zijn voorlopige keuze voor een vaste of variabele pensioenuitkering. Maakt de deelnemer niet actief een keuze voor het voorsorteren, dan volgt hij de default die de pensioenuitvoerder hanteert.

Niet voor alle deelnemers in een premieovereenkomst geldt dat zij moeten of kunnen voorsorteren op een vaste of variabele uitkering. Bij pensioenfondsen kan sprake zijn van een verplichte inkoop; voor deze deelnemers in de nettoregeling geldt dat zij op de pensioendatum hun opgebouwde pensioenkapitaal verplicht moeten onderbrengen in de basisuitkeringsovereenkomst (Artikel 120, tweede lid, sub b Pensioenwet). Er zijn zeven pensioenfondsen die een dergelijke regeling hanteren. Het gaat hierbij om ongeveer veertienduizend deelnemers.

Figuur 41 laat zien dat verreweg de meeste deelnemers voorsorteren op een vaste uitkering, dit geldt voor alle type pensioenuitvoerders. In figuur 41 zijn alleen de deelnemers meegenomen aan wie de voorlopige keuze al is uitgevraagd omdat dat relevant werd voor hun beleggingen (circa vijftien jaar voor de pensioendatum).

Figuur 42. Het aantal deelnemers dat afwijkt van de default voorsorteerkeuze, per type pensioenuitvoerder

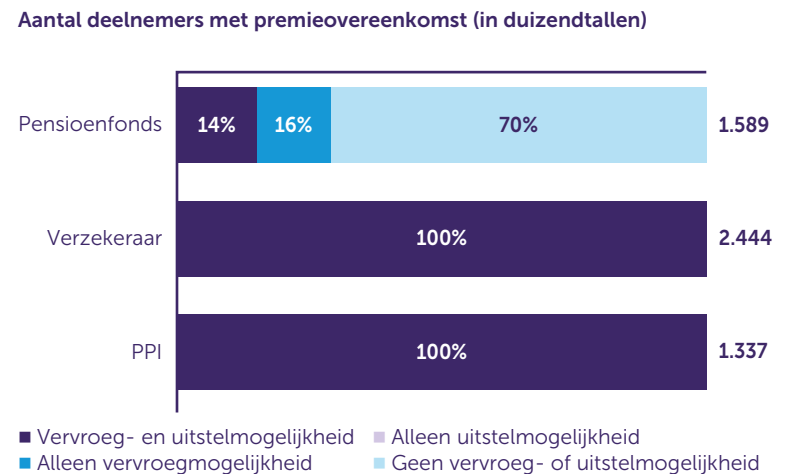

De vaste uitkering is in de meeste gevallen de defaultuitkering. Enkel voor pensioenfondsen is het – voor zover aan enkele wettelijke voorwaarden wordt voldaan – mogelijk de variabele uitkering als default te hanteren. Drie pensioenfondsen maken daar gebruik van.

Figuur 42 laat zien dat slechts zeer weinig deelnemers een voorlopige voorsorteerkeuze maken die afwijkt van de default voorsorteerkeuze. Bij de pensioenfondsen die een variabele uitkering als default hanteren, maakte slechts 0,2% (92 van de 46 duizend deelnemers) de keuze om af te wijken van de default voorsorteerkeuze naar een vaste uitkering. Van de deelnemers met een vaste defaultuitkering bij pensioenfondsen maakte in het rapportagejaar minder dan 1% de keuze om voor te sorteren op een variabele uitkering. Bij verzekeraars en PPI's is dat respectievelijk 4% en 6%. Deelnemers die bij een PPI voorsorteren op een vaste uitkering, moeten bij pensionering een vaste uitkering inkopen bij een verzekeraar. Ook is aankoop van een vaste uitkering mogelijk bij een pensioenfonds, mits deelnemer daar al pensioen-aanspraken had staan.

3.2.2 Vervroeg- en uitstel mogelijkheden

Figuur 43. Het aantal deelnemers met een premieovereenkomst dat op pensioendatum gebruik kan maken van een uitstel- of vervroegmogelijkheid

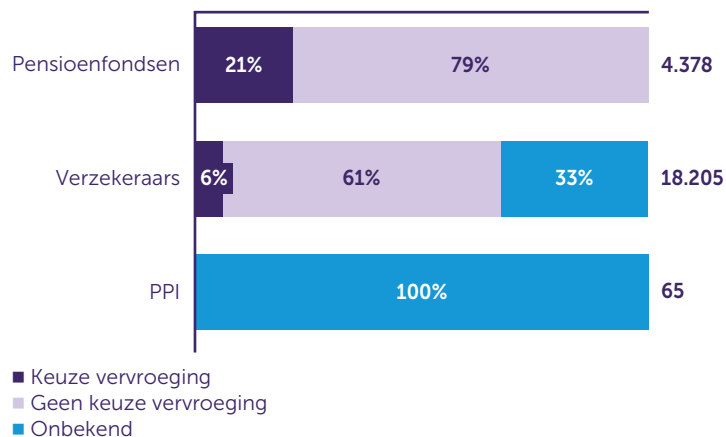

Als de pensioenregeling het mogelijk maakt, heeft een deelnemer met een premieovereenkomst de keuze om de ingangsdatum van zijn pensioen te vervroegen of uit te stellen en daarmee af te wijken van de pensioenrichtleeftijd die vanuit de regeling is voorgeschreven. De deelnemer kan er bijvoorbeeld voor kiezen het pensioen eerder in te laten gaan, en het aan te laten sluiten op het moment dat de AOW-uitkering ingaat. Of de deelnemer kan het pensioen uitstellen tot maximaal 5 jaar na de ingang van de AOW-leeftijd.

Figuur 43 laat zien dat nagenoeg alle deelnemers in een premieovereenkomst bij verzekeraars en PPI's de keuze hebben om het pensioen te vervroegen en/of uit te stellen, terwijl slechts 30% van de deelnemers bij pensioenfondsen deze keuzes heeft, waarvan 16% alleen een mogelijkheid heeft tot het vervroegen maar niet tot het uitstellen van het pensioen.

Figuur 44. Aantal deelnemers met een premieovereenkomst die in het rapportagejaar de pensioendatum bereikten en gebruik konden maken van een vervroegmogelijkheid

Aantal deelnemers met een in 2022 ingegaan pensioen, die gebruik konden maken van vervroegmogelijkheden

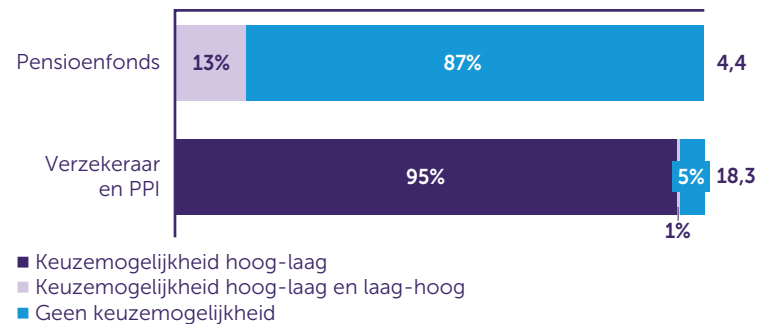

Figuur 44 laat zien dat een klein aantal van de deelnemers met een premieovereenkomst die in het rapportagejaar de pensioendatum bereikten en gebruik konden maken van vervroegmogelijkheden, dit gedaan hebben. Bij pensioenfondsen komt dit vaker voor dan bij verzekeraars, bijna ruim één op de vijf deelnemers maakt daar de keuze om hun pensioen te vervroegen, tegenover zes procent van de deelnemers bij verzekeraars. Nagenoeg geen deelnemers die in 2022 met pensioen zijn gegaan, hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om hun pensioen uit te stellen.

3.2.3 Variëren in uitkeringshoogte

Figuur 45. De keuzemogelijkheden voor hooglaagconstructie van deelnemers met een premieovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen gingen

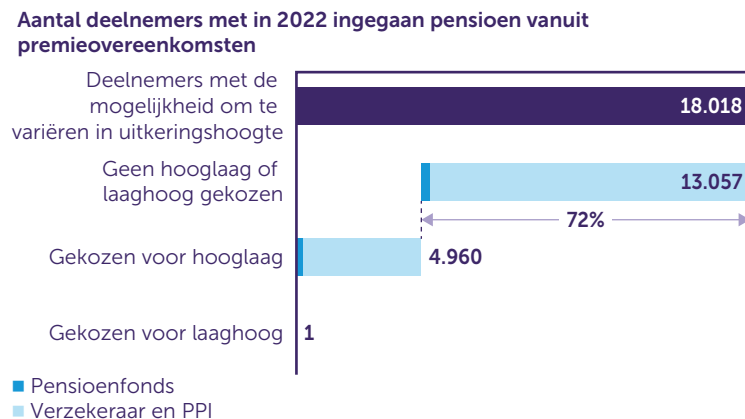
Aantal deelnemers met in 2022 ingegaan pensioen vanuit uitkeringsovereenkomst (in duizendtallen)

Afhankelijk van de pensioenuitvoerder, kunnen deelnemers met een premieovereenkomst op pensioendatum kiezen om te variëren met hun uitkeringshoogte. Dit kunnen ze doen door te kiezen voor een hooglaag- of laaghoogconstructie. Bij een hooglaagconstructie ontvangt een deelnemer de eerste jaren na pensionering een hogere uitkering. Daarna ontvangt de deelnemer levenslang een lagere uitkering. De laaghoogconstructie werkt andersom.

Figuur 45 laat zien dat het merendeel van alle deelnemers bij verzekeraars en PPI's die in 2022 vanuit een premieregeling met pensioen gingen, de mogelijkheid hadden om te kiezen voor een hooglaagconstructie. Voor de mogelijkheid om te variëren in de uitkeringshoogte zien we echter grote verschillen tussen pensioenfondsen enerzijds en verzekeraars en PPI's anderzijds. Bij pensioenfondsen had in 2022 bijna 90% van de deelnemers met een premieovereenkomst geen keuze om te variëren in de hoogte van de uitkering, terwijl dat bij verzekeraars en PPI's slechts circa 5% is.

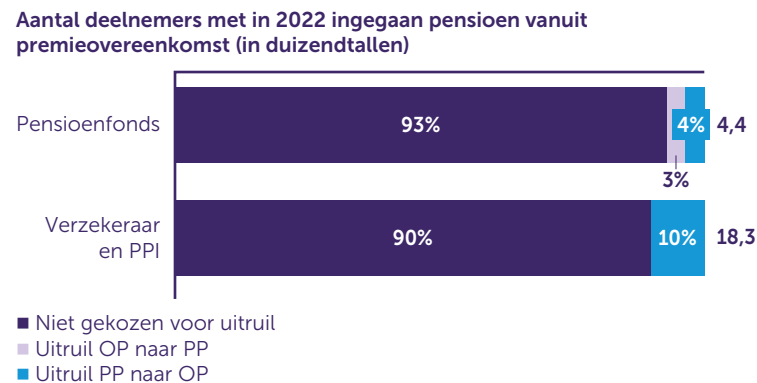
Figuur 46. De keuzes van deelnemers met een premieovereenkomst die in het rapportagejaar met pensioen zijn gegaan en de mogelijkheid hadden om te kiezen voor een hooglaag- of laaghoogconstructie

Uit figuur 46 blijkt dat de meeste deelnemers die in het rapportagejaar de pensioendatum bereikten en de mogelijkheid hadden om te variëren in de uitkeringshoogte van het pensioen, hier geen gebruik van maakten. Van alle deelnemers met een premieovereenkomst bij een pensioenfonds koos 42% van de deelnemers om te variëren in de uitkeringshoogte. Bij verzekeraars en PPI's koos 27% hiervoor. Voor de laaghoogconstructie koos in 2022 vrijwel niemand: geen enkele deelnemer bij verzekeraars en PPI's en minder dan 1% van alle deelnemers bij pensioenfondsen die hiertoe wel de mogelijkheid hadden.

3.2.4 Uitrustmogelijkheden

Figuur 47. Aantal deelnemers met een premieovereenkomst dat pensioen uitrustte op pensioendatum in het rapportagejaar

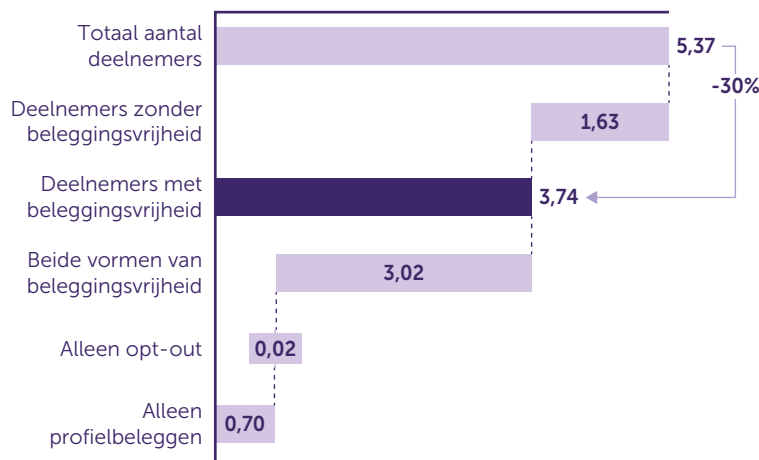
Deelnemers hebben op pensioendatum het wettelijke recht om zowel het partnerpensioen om te zetten in een hoger ouderdomspensioen als andersom. Dit noemen we uitrustmogelijkheden. Deelnemers die in het rapportagejaar vanuit een met pensioen gingen vanuit een premieovereenkomst maakten op pensioendatum nauwelijks gebruik van de uitrustmogelijkheden.

Figuur 47 laat zien dat bij verzekeraars en PPI's in 2022 circa 10% van de deelnemers met een premieovereenkomst op pensioendatum gebruik maakten van de uitrust van partnerpensioen naar ouderdomspensioen, bij pensioenfondsen was dat ongeveer 4%. Bij pensioenfondsen maakten ook 3% van de deelnemers gebruik van de uitrust van ouderdomspensioen naar partnerpensioen, deelnemers bij verzekeraars en PPI's hebben hier geen gebruik van gemaakt.

3.2.5 Beleggingsvrijheid

Figuur 48. Het aantal deelnemers in premieovereenkomsten met en zonder beleggingsvrijheid

Aantal deelnemers (in miljoenen)

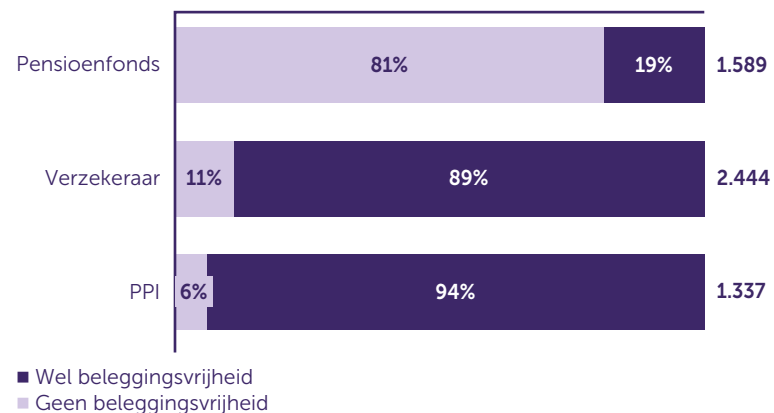

Afhankelijk van de pensioenregeling heeft een deelnemer in een premieovereenkomst de mogelijkheid invloed uit te oefenen op de wijze waarop zijn of haar pensioenpremie belegd wordt door te kiezen tussen één of meer door de pensioenuitvoerder gedefinieerde beleggingsverhoudingen. Dit kan de deelnemer doen via profielbeleggen en/of opt-out beleggen. Bij profielbeleggen kunnen deelnemers kiezen tussen één of meer door de pensioenuitvoerder gedefinieerde beleggingsmixen in de vorm van lifecycles. Bij opt-out beleggen, belegt de deelnemer niet volgens een lifecycle (en daarmee beleggingsprofiel) van de pensioenuitvoerder, maar draagt zelf de verantwoordelijkheid voor de gekozen beleggingen.

Figuur 48 laat zien dat 7 op de 10 deelnemers gebruik kunnen maken van een vorm van beleggingsvrijheid. Hiervan kunnen ruim 3 miljoen deelnemers gebruik maken van beide vormen van beleggingsvrijheid, ongeveer twintigduizend deelnemers kunnen bij hun beleggingsvrijheid enkel gebruik maken van opt-outbeleggen en 700 duizend deelnemers kunnen uitsluitend gebruik maken van profielbeleggen.

Figuur 49. Het aantal deelnemers met een premieovereenkomst met beleggingsvrijheid

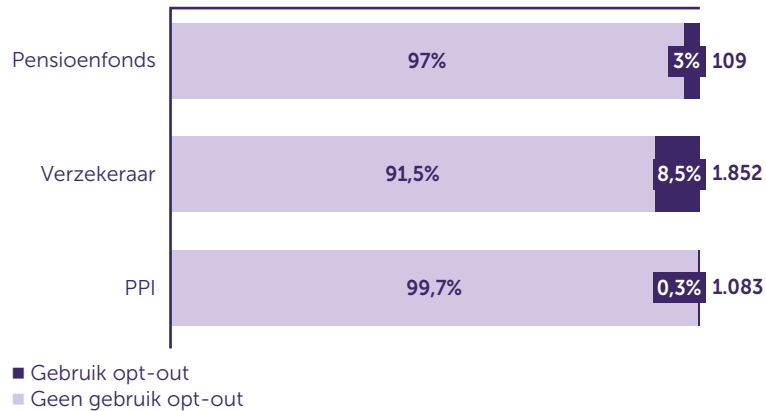
Aantal deelnemers (in duizendtallen)

Uit figuur 49 blijkt dat de meeste deelnemers met een premieregeling bij pensioenfondsen (81%) geen gebruik kunnen maken van beleggingsvrijheid, terwijl de meeste deelnemers bij verzekeraars en PPI's wél gebruik kunnen maken van één of beide varianten van beleggingsvrijheid (89% resp. 94%). Dat relatief weinig deelnemers bij pensioenfondsen gebruik kunnen van beleggingsvrijheid komt doordat enkele fondsen met veel deelnemers dit niet aanbieden.

Figuur 50. Het aantal deelnemers met een premieovereenkomst met opt-out beleggingsvrijheid dat al dan niet gebruik maakt van opt-out beleggen

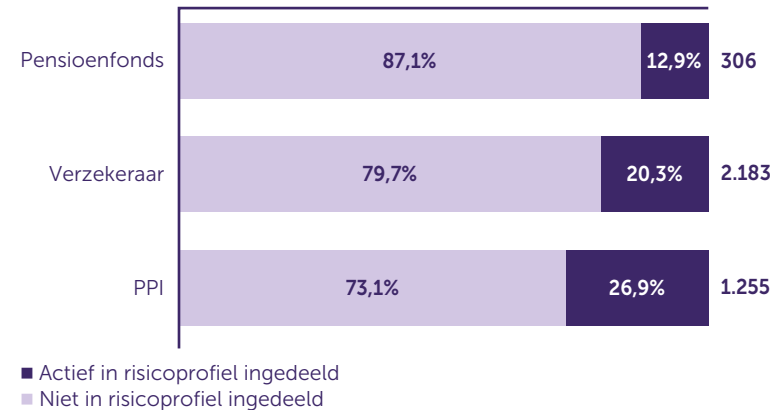
Aantal deelnemers met mogelijkheid tot opt-out beleggen (in duizendtallen)

Figuur 50 laat per type pensioenuitvoerder zien in welke mate deelnemers die de mogelijkheid hadden om te kiezen voor opt-out beleggen, hier ook gebruik van maakten. Hieruit blijkt dat voor alle pensioenuitvoerders geldt dat de meeste deelnemers geen gebruik maakten van opt-out beleggen. Deelnemers bij PPI's maakten met 0,3% het minste gebruik van opt-out beleggen, gevolgd door deelnemers bij pensioenfondsen met 3%. Dit aantal ligt iets hoger voor verzekeraars, hier maakt 8,5% van de deelnemers die de mogelijkheid hadden om te kiezen voor opt-out beleggen, hier gebruik van.

Figuur 51. Het aantal deelnemers met een premieovereenkomst met beleggingsvrijheid dat door hun pensioenuitvoerder is ingedeeld in een risicoprofiel

Aantal deelnemers met beleggingsvrijheid (in duizendtallen)

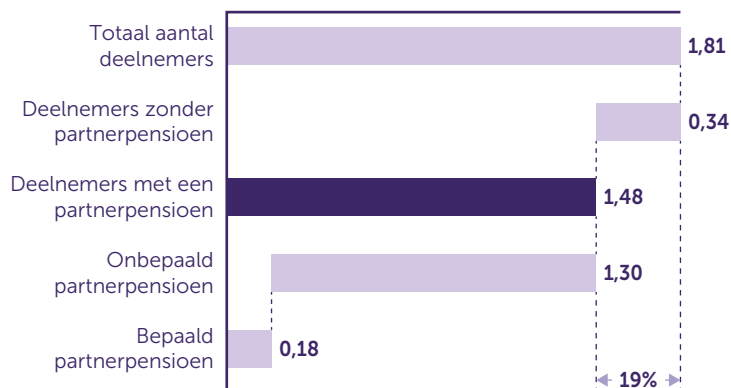

Figuur 51 laat zien of een deelnemer is ingedeeld in een risicoprofiel en gebruik maakt van zijn beleggingsvrijheid via profielbeleggen. De AFM gaat ervan uit dat de deelnemers waarvan geen risicoprofiel is vastgesteld (in de zin van artikel 52 Pensioenwet), geen gebruik maken van beleggingsvrijheid en dus beleggen in de defaultlifecycle. Uit figuur 51 blijkt dat voor deelnemers bij verzekeraars en PPI's vaker een risicoprofiel wordt vastgesteld dan voor deelnemers bij pensioenfondsen. Bij verzekeraars kiest 20% van de deelnemers met de mogelijkheid tot profielbeleggen om niet via de defaultlifecycle van hun pensioenuitvoerder te beleggen en bij PPI's is dit bijna 27% van de deelnemers.

3.3 Partnerpensioen

Figuur 52. Aantal actieve deelnemers met een premieovereenkomst met en zonder partnerpensioen

Aantal deelnemers (in miljoenen)

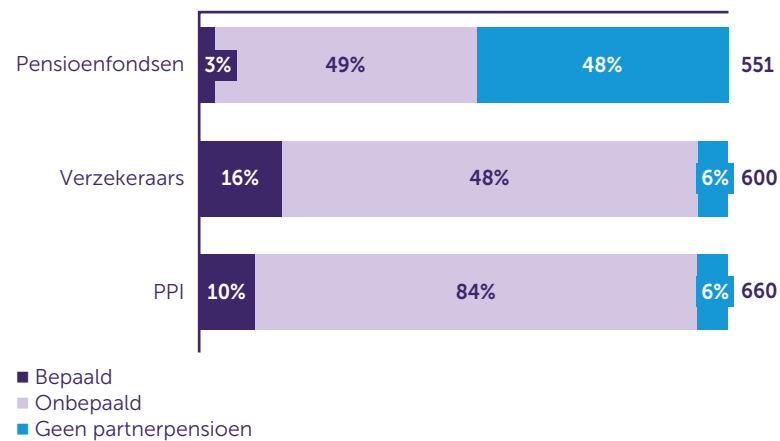

Afhankelijk van de regeling, kunnen deelnemers in een premieovereenkomst partnerpensioen wel of geen recht hebben op een partnerpensioen. Het partnerpensioen kan gebaseerd zijn op een onbepaald partnersysteem of een bepaald partnersysteem. Bij het bepaalde partnersysteem wordt alleen voor deelnemers met een partner een partnerpensioen verzekerd. Bij het onbepaalde partnersysteem wordt voor iedere deelnemer een partnerpensioen verzekerd, deelnemers hoeven hiervoor hun partner niet aan te melden bij de pensioenuitvoerder. Zodra de deelnemer overlijdt, wordt gekeken of de werknemer een partner had en zo ja, of er dan wordt uitgekeerd. Bij sommige onbepaalde partnersystemen is het overigens wel mogelijk om een partner aan te melden.

Figuur 52 laat zien dat ruim 80% van de actieve deelnemers met een premieovereenkomst, een partnerpensioen opbouwt. Uit de rapportage blijkt dat 180 duizend deelnemers met een premieovereenkomst een bepaald partnerpensioen hebben.

Figuur 53. Het aantal actieve en gewezen deelnemers in een premieovereenkomst met een bepaald dan wel onbepaald partnerpensioen

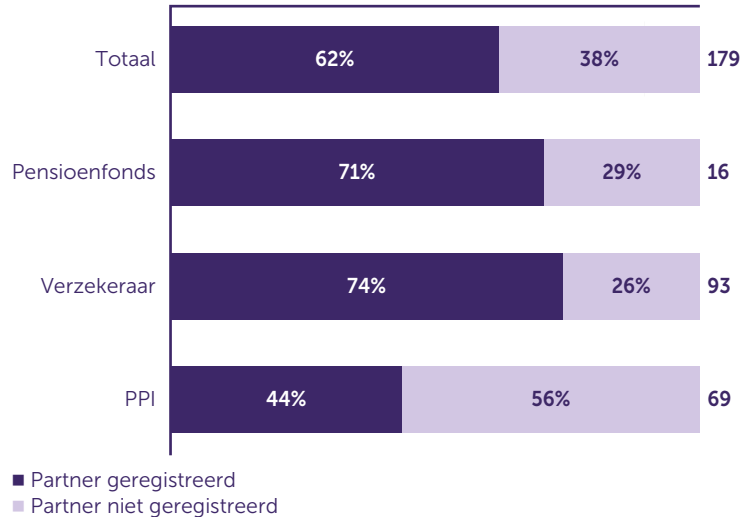
Aantal actieve deelnemers in een premieovereenkomst (in duizendtallen)

Figuur 53 laat zien dat verzekeraars voor 16% van de actieve deelnemers met een premieovereenkomst en een partnerpensioen, een bepaald partnerpensioen hanteren. Dit is vaker dan bij pensioenfondsen, die een bepaald partnerpensioen slechts voor 3% van de actieve deelnemers hanteren. Opvallend is dat pensioenfondsen voor bijna de helft van de actieve deelnemers in een premieovereenkomst helemaal geen partnerpensioen aanbieden. Dit is vaker dan bij verzekeraars en PPI's, die voor ruim negen op de tien actieve deelnemers een partnerpensioen aanbieden.

Figuur 54. Aantal deelnemers met een premieovereenkomst en een bepaald partnerpensioen, met het percentage deelnemers dat wel of geen partner heeft geregistreerd

Aantal actieve deelnemers met een premieovereenkomst en een bepaald partnerpensioen (in duizendtallen)

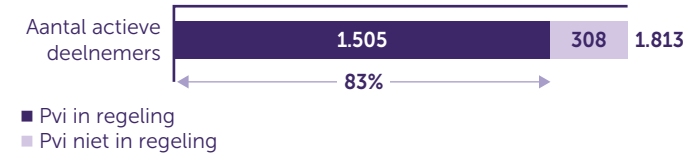

Figuur 54 laat zien dat voor 38% van de actieve deelnemers in een premieovereenkomst met een bepaald partnerpensioen, geen partner is geregistreerd bij de pensioenuitvoerder. Wanneer er geen partner is geregistreerd, kan het zijn dat er geen recht is op partnerpensioen wanneer de deelnemer overlijdt. Opvallend is dat deelnemers in een premieovereenkomst met een bepaald partnerpensioen bij pensioenfonds (71%) en verzekeraars (74%) naar verhouding vaker een partner hebben geregistreerd dan deelnemers bij een PPI (44%).

3.4 Arbeidsongeschiktheid

Figuur 55. Aandeel actieve deelnemers met een premieovereenkomst met premievrijstelling (pvi) in de regeling

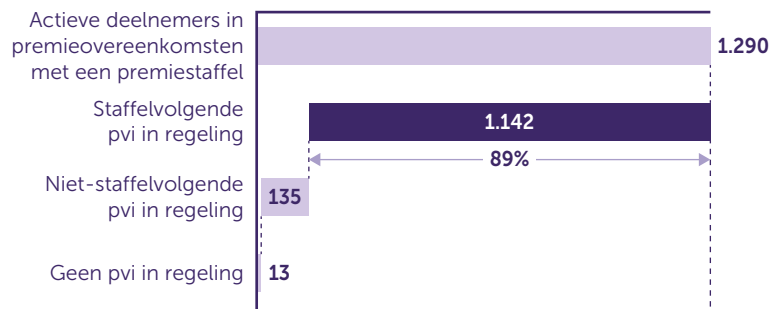
Aantal deelnemers met premieovereenkomst met of zonder pvi in regeling (in duizendtallen)

Figuur 55 laat zien dat voor bijna alle actieve deelnemers met een premieovereenkomst de pensioenopbouw wordt voortgezet in het geval van arbeidsongeschiktheid (premiëvrijstelling bij arbeidsongeschiktheid, pvi). Voor 17% van de actieve deelnemers met een uitkeringsovereenkomst geldt dat zij in het geval van arbeidsongeschiktheid, geen pensioen meer opbouwen.

Figuur 56. Het aantal actieve deelnemers (met een premiestaffel), uitgesplitst naar de soort premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (pvi) in de regeling.

Aantal deelnemers (in duizendtallen)

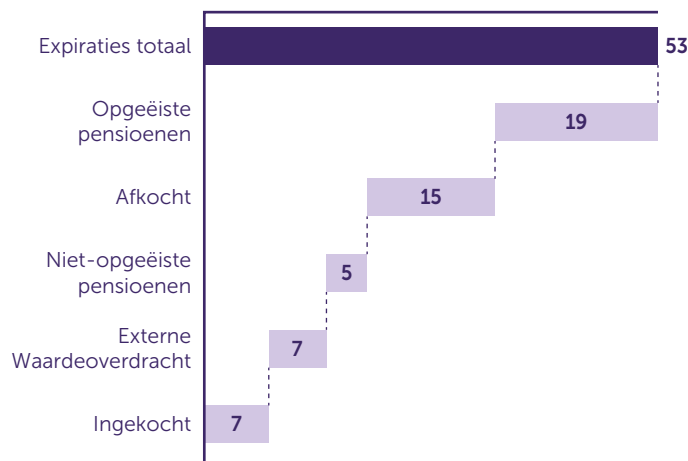
Figuur 56 laat zien dat van alle actieve deelnemers met een premiestaffel, de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid in 89% van de gevallen de premiestaffel volgt. Dit betekent dat de pensioenopbouw van deze deelnemers bij arbeidsongeschiktheid adequaat wordt voortgezet, want bij staffelvolgende pvi stijgt de beschikbare jaarpremie ook bij arbeidsongeschiktheid mee met de leeftijd van de deelnemer.

Dit betekent echter wel dat 11% van de actieve deelnemers met een premiestaffel geen staffelvolgende premievrijstelling in de regeling heeft. Voor deze groep zijn er twee mogelijkheden op het moment dat zij arbeidsongeschikt raken, of de premie stijgt niet mee met hun leeftijd (een niet-staffelvolgende premievrijstelling, 10%) of hun pensioenopbouw eindigt wanneer zij arbeidsongeschikt raken (geen premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid, 1%).

3.5 Pensioenen aan het einde van de looptijd

Figuur 57. Aantal geëxpireerde pensioenen uit een premieovereenkomst in rapportagejaar verdeeld naar afgekochte pensioenen, opgeëiste en niet-opgeëiste pensioenen

Aantal expiraties uit premieovereenkomsten in 2022 (in duizendtallen)

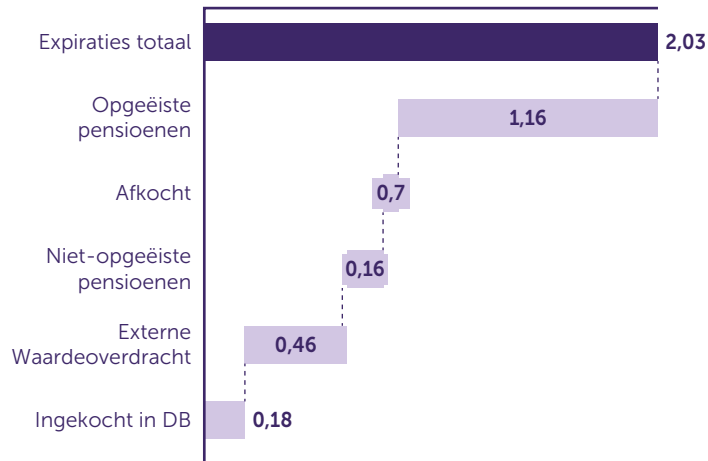
Uit figuur 57 blijkt dat in het rapportagejaar 53 duizend pensioenen uit een premieovereenkomst de 'einddatum' hebben bereikt, oftewel deze deelnemer hadden in 2022 hun reglementaire pensioendatum (richtpensioendatum) bereikt (ook wel: expiraties).

Een expiratie uit een premieovereenkomst kan opgeëist worden (omgezet worden in een pensioenuitkering), extern worden overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder wanneer een deelnemer gebruikt maakt van zijn of haar shoprecht, ingekocht worden in een DB-regeling (alleen van betrekking bij pensioenfondsen) of afgekocht worden wanneer de waarde van het opgebouwde pensioen onder de afkoopgrens ligt, in de zin van artikel 66 Pensioenwet. Wanneer een deelnemer een pensioen afkoopt, ontvangt hij of zij het opgebouwde pensioenvermogen in één keer en wordt er geen maandelijks ouderdomspensioen uitgekeerd.

Figuur 57 laat zien dat 19 duizend van de expiraties uit een premieovereenkomst in 2022, op 31 december 2022 waren omgezet in een pensioenuitkering. Oftewel, 36% van de expiraties uit een premieovereenkomst waren binnen een jaar opgeëist. De overige expiraties zijn vanwege een waarde onder de afkoopgrens afgekocht (28%), zijn door het gebruik van het shoprecht door de deelnemer overgedragen naar een andere uitvoerder (13%), zijn ingekocht in een DB-regeling (13%) en 5 duizend pensioenen moeten nog worden opgeëist (9%).

Figuur 58. Waarde van de geëxpireerde pensioenen uit een premieovereenkomst in rapportagejaar verdeeld naar afgekochte pensioenen, opgeëiste en niet-opgeëiste pensioenen.

Waarde expiraties uit premieovereenkomsten in 2022 (in miljarden)

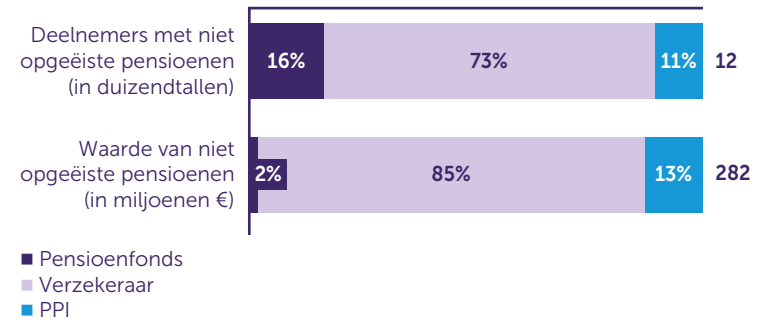

Figuur 58 laat zien dat de totale waarde van de 53 duizend pensioenen die in het rapportagejaar uit een premieovereenkomst geëxpireerd zijn, gelijk staat aan € 2,03 miljard. Dit betekent dat een pensioen dat in 2022 de 'einddatum' heeft bereikt, een gemiddelde opgebouwde waarde van bijna € 38 duizend heeft.

Het grootste gedeelte van de waarde van de expiraties uit premieovereenkomst in 2022 is in dit jaar opgeëist. Deze opgeëiste pensioenen hebben een gemiddelde opgebouwde waarde van € 61 duizend. De expiraties die extern zijn overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder hebben de hoogste gemiddelde opgebouwde waarde van € 66 duizend. De waarde van de expiraties die nog niet opgeëist zijn of zijn ingekocht in een DB-regeling, liggen met een gemiddelde opgebouwde waarde van respectievelijk € 32 duizend en €26 duizend een stuk lager. Zoals verwacht hebben de expiraties uit een premieregeling die zijn afgekocht de laagste gemiddelde opgebouwde waarde, € 4,7 duizend.

Figuur 59. Verdeling van deelnemers en waarde van niet-opgeëiste pensioenen naar type pensioenuitvoerder (premieovereenkomsten)

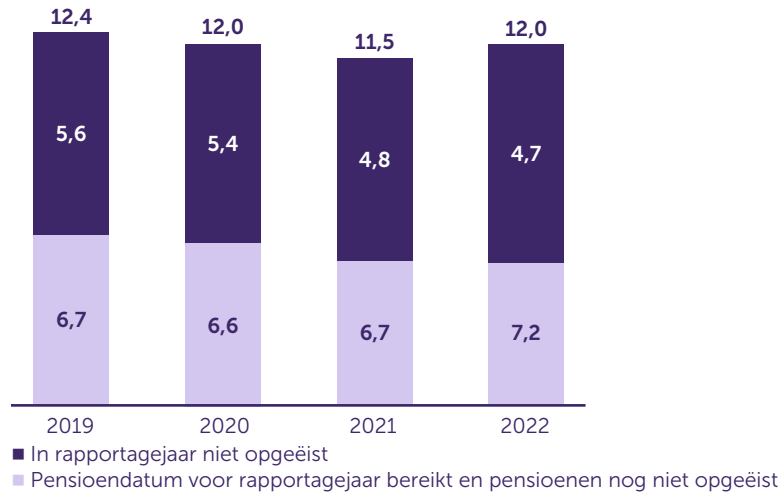
Premieovereenkomsten: niet-opgeëiste pensioenen

Uit figuur 59 blijkt dat er in totaal twaalfduizend deelnemers met een premieovereenkomst zijn die de pensioendatum in het verleden hebben bereikt, maar hun pensioen in het rapportagejaar nog steeds niet hebben opgeëist, met een totale waarde van € 282 miljoen. Dit betekent dat de gemiddelde waarde van een niet-opgeëist pensioen ongeveer € 23 duizend bedraagt. Bijna drie op de vier deelnemers die hun pensioen uit een premieovereenkomst niet hebben opgeëist, zitten bij verzekeraars. Verzekeraars beheren ook het merendeel van de waarde van deze niet-opgeëiste pensioenen.

Figuur 60. Trend in het aantal niet-opgeëiste pensioenen uit premieovereenkomsten

Aantal niet-opgeëiste pensioenen uit premieovereenkomsten (in duizendtallen)

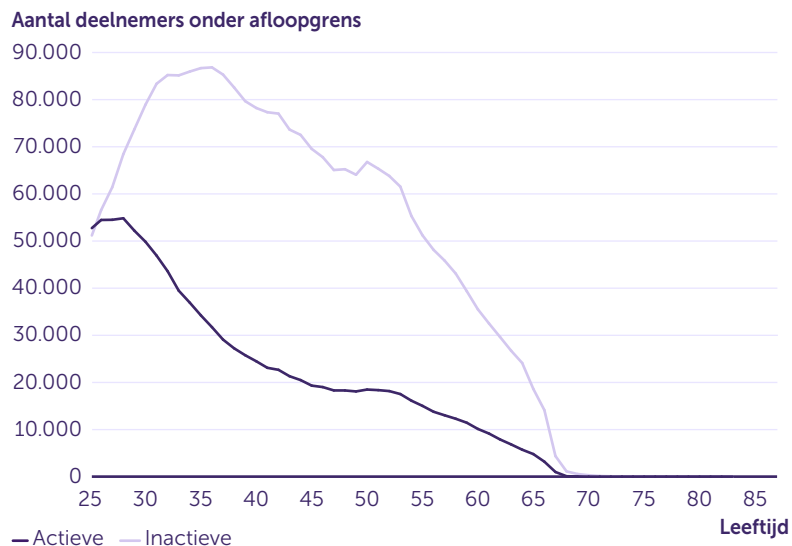
In figuur 60 zijn de niet-opgeëiste pensioenen en deelnemers tot eind 2022 meegenomen. Het is echter niet ondenkbaar dat deelnemers die in kalenderjaar 2022 de pensioendatum hebben bereikt hun pensioen alsnog opeisen. De niet-opgeëiste pensioenen van deelnemers, die in 2022 de pensioendatum hebben bereikt, heeft een waarde van € 161 miljoen. Het gaat om bijna vijfduizend deelnemers. Dit betekent dat eind 2022 ongeveer € 120 miljoen aan pensioen 'op de plank' ligt bij pensioenuitvoerders van ruim zeventuizend deelnemers die de pensioendatum hebben bereikt vóór 1 januari 2022. De gemiddelde waarde van deze niet-opgeëiste pensioenen is dus € 16,5 duizend per deelnemer.

Figuur 60 laat zien hoe het aantal niet-opgeëiste pensioenen zich in de afgelopen rapportagejaren heeft ontwikkeld. Er is een dalende lijn te zien in het aantal pensioenen uit een premieovereenkomst die niet binnen het jaar van expireren, worden opgeëist. Verder is het aantal pensioenen die 'nog op de plank' liggen iets gestegen in 2022.

De AFM heeft geen onderzoek gedaan naar de redenen voor het niet opeisen van het pensioen, het is mogelijk dat de pensioenuitvoerder de deelnemer niet heeft kunnen bereiken omdat zij bijvoorbeeld in het buitenland wonen. Maar het is ook mogelijk dat een deelnemer (bewust) zijn pensioen niet heeft opgeëist, bijvoorbeeld omdat dit fiscaal nadelig kan uitpakken.

3.6 Premie-inleg bij DC-regelingen

Figuur 61. Aantal actieve en inactieve deelnemers met pensioenvermogen onder € 11.000 (afkoopgrens) naar leeftijd deelnemer

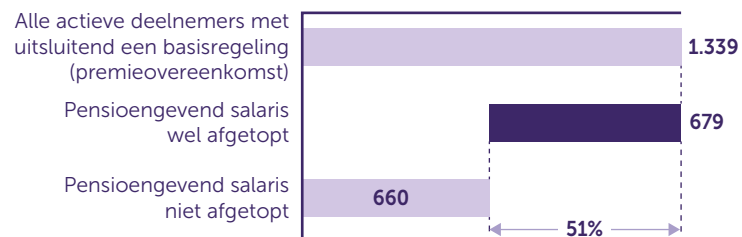

Figuur 61 laat het aantal actieve en inactieve deelnemers in een premieovereenkomst met een opgebouwd pensioenvermogen dat onder de afkoopgrens ligt, zien. Een pensioen dat onder de afkoopgrens ligt, kan vanwege de geringe waarde met een eenmalige uitkering worden afgekocht. Om een inschatting te maken van de afkoopgrens van een pensioenvermogen, is er gekeken naar de maximaal af te kopen pensioenaanspraak. Deze is in 2022 gelijk aan € 520,35. Hiermee hebben we de waarde van een pensioenvermogen dat onder de afkoopgrens ligt, geschat op € 11 duizend.

Uit figuur 61 blijkt dat het aantal deelnemers met een pensioenvermogen onder de afkoopgrens afneemt naarmate de leeftijd van de deelnemer toeneemt. Dit is een logische ontwikkeling gezien deelnemers over het algemeen met de tijd meer pensioen opbouwen. Er zijn echter wel meer dan tienduizend actieve deelnemers van 55 jaar oud die dicht bij pensioenering zitten en een pensioenvermogen onder de afkoopgrens hebben.

62. Aantal alle actieve deelnemers met premieovereenkomst die uitsluitend een basisregeling hebben en waarvoor het pensioengevend salaris wel of niet is afgetopt

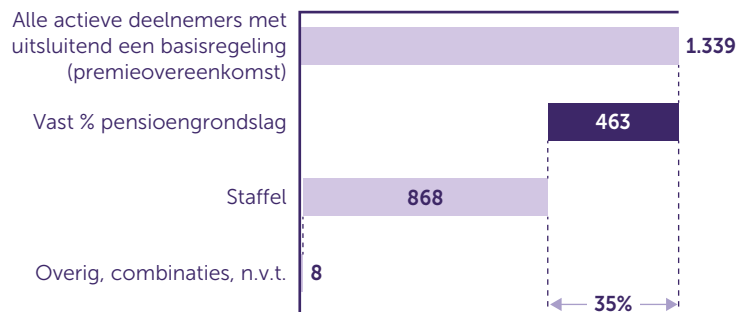
Aantal actieve deelnemers met premieovereenkomst (in duizendtallen)

Figuur 62 geeft inzicht in de actieve deelnemers met een basisregeling zonder excedentregeling, waarvoor het salaris al dan niet is afgetopt. Een aftopping van het salaris kan nadelig zijn voor de pensioenopbouw van deelnemers (voor zover het salaris uitkomt boven de aftoppingsgrens), tenzij een deelnemer naast een zogenaamde basisregeling ook een excedentregeling heeft die ervoor zorgt dat pensioenopbouw plaatsvindt boven het niveau van het afgetopte salaris. Uit figuur 62 blijkt dat circa 50% van de actieve deelnemers in premieovereenkomsten (679 duizend deelnemers) een afgetopt pensioengevend salaris in de basisregeling heeft, en geen excedentregeling heeft bij dezelfde pensioenuitvoerder. In 2022 was het pensioengevend salaris wettelijk gemaximeerd op € 114.866. Een pensioengevend salaris kan binnen een pensioenregeling echter ook op een lager niveau zijn afgetopt dan dit wettelijke maximum. Dat het pensioengevend salaris in een regeling is afgetopt hoeft niet in alle gevallen te betekenen dat een deelnemer daar last van heeft, gezien het salaris onder de aftopping kan liggen.

Figuur 63. Het aantal actieve deelnemers met uitsluitend een basisregeling (premieovereenkomst) uitgesplitst naar de basis voor de beschikbare premie (vast percentage van de pensioengrondslag, staffel of overig).

Aantal actieve deelnemers met premieovereenkomst (in duizendtallen)

Welke premiesystematiek er voor een deelnemer in een premieregeling wordt aangehouden, heeft impact op de pensioenopbouw van een deelnemer. Voor deelnemers met enkel een basisregeling kan het nadelig zijn voor de pensioenopbouw als de jaarlijkse premie een vast percentage van de grondslag is.

Figuur 63 laat zien dat voor 35% van de actieve deelnemers met uitsluitend een basisregeling (premieovereenkomst) geldt dat de jaarlijkse premie een vast percentage van de pensioengrondslag is (ook wel: vaste staffel). Voor deze deelnemers stijgt de premie dus niet mee met de leeftijd. Er is sprake van een zogenaamde 'degressieve' pensioenopbouw. Naarmate deelnemers ouder worden, wordt dit steeds nadeliger, omdat voor hen een steeds kleiner deel van de fiscale ruimte benut wordt. Dit kan leiden tot een lager dan verwachte pensioenopbouw, waardoor teleurstelling en mogelijk financiële problemen kunnen ontstaan voor de deelnemer.